

FORENINGEN TIL UNGE HANDELSMÆND'S UDDANNELSE

HANDELSHØJSKOLEN I KØBENHAVN
BERETNING 1954-55

KØBENHAVN
CHR. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
1955

INDHOLD

Tale ved årsfesten	7
Undervisningsåret	21
Lærere og administration	23
Undervisningsråd	25
Censorer	25
Interessefelter	25
Frie forelæsninger og gæster	25
Studierejser	26
Tilskud	27
Studiefond	34
Lokaler	34
Udgivervirksomhed	34
Bibliotek	35
Institutter	37
Tietgenprisopgave	59
Rusfest	59
Årsfest	60
Dimittendforeninger	60
De studerendes råd	62
De enkelte studier	65
Studerende	65
Det almene erhvervsøkonomiske studium	67
Erhvervsøkonomiske specialstudier	71
Det tresproglige korrespondentstudium	72
Det eensproglige korrespondentstudium	72
Forberedelse til translatøreksamen	73
Forberedelse til prøven i spansk og portugisisk	73
Uddannelse af handelsskolelærere	74
Eksaminer	75
Litterære arbejder af Handelshøjskolens lærere	86

FORENINGEN TIL UNGE
HANDELSMÆND'S UDDANNELSE

STIFTET 3. NOVEMBER 1880

Foreningens formål er at udbrede nyttige kundskaber inden for handelsstanden, særlig ved tilrettelæggelse af en så fyldig kommerciel uddannelse som muligt for handelsstandens ungdom.

BESTYRELSE:

Direktør *Paul Tillge*, R. p. p., formand.

Direktør *F. Løppenthien*, K. DM. p. p., MAS., næstformand.

Direktør *Poul E. Hansen* H.D., R., MSH., kasserer.

Direktør *P. Andersen*, R. p. p.

Bankdirektør *Olaf Hedegaard*, K. DM. p. p.

Hovedkasserer *Harald Heie*.

Direktør, generalkonsul *Einar Høyvald*, R. DM. p. p.

Direktør, fru *Else Illum*.

Skibsreder *Axel Kampen*, R¹.

Boghandler *Ove Rømer*, R., DHF.

Grosserer, generalkonsul *Victor B. Strand*, R. p. p., MGSK.

Direktør, konsul *Laurits Tholstrup*, R. DM. p. p., MSH., MGSK.

Direktør i Bikuben, cand. polit. *Jens Toftegaard*, K. DM. p. p.

Borgmester, fhv. handelsminister *Ove Weikop*, K. p. p.

Direktør for Handelshøjskolen i København:

Professor, dr. phil. *Christen Møller*, R. DM. p. p.

Handelshøjskolen, der er statsunderstøttet og undergivet statens tilsyn gennem et af handelsministeriet nedsat tilsynsråd, er oprettet af Foreningen til Unge Handelsmænds Uddannelse med det formål:

At bidrage til udforskningen af de økonomiske love og vekselvirkningsforhold, der er af afgørende betydning for erhvervslivets vilkår, og at give alle dem, der gennem en teoretisk uddannelse forud for eller sideløbende med deres praktiske uddannelse søger at dygtiggøre sig til ledende stillinger inden for erhvervslivet, et omfattende indblik i den viden og erkendelse, som den økonomiske forskning er nået til, og en grundig opøvelse i metode og selvstændig tænkning, således at de får de nødvendige forudsætninger for at kunne deltage i løsningen af de opgaver, det praktiske liv stiller dem overfor.

DE UNDERUDVIKLEDE LANDES FREMTID PERSPEKTIVER OG PROBLEMER

FOREDRAG VED HANDELSHØJSKOLENS ARSFEST
DEN 22. JUNI 1955

af docent *POUL WINDING*

Det er et meget *omfattende emne*, jeg har vovet at give mig i kast med her i aften. Hvad jeg har at sige, prætenderer da heller ikke på nogen måde at give en udtømmende fremstilling af de herhenhørende problemer — endsige nogen løsning af dem. Jeg skal kun i korthed skitsere visse problemstillinger, som jeg finder særlig betydningsfulde, medens jeg må lade en lang række andre forhold ligge eller i bedste fald nøjes med at berøre dem i forbifarten.

I hovedsagen vil jeg holde mig til spørgsmålet om, hvad der kan udrettes i og af de pågældende lande selv — dels fordi det efter min mening er her det største problem foreligger, dels fordi der allerede er sagt og skrevet adskilligt om udenlandske kapitaltilførsler. Når jeg ikke går nærmere ind på dette spørgsmål, er det altså ikke, fordi jeg underkender dets store betydning, men fordi jeg anser problemstillingen her for at være temmelig velkendt. Endvidere er det min tanke at lægge vægten på de realøkonomiske problemer, medens penge- og finanspolitikken vil blive ret stedmoderligt behandlet.

Hvad vil det sige, at et land er »underudviklet« i økonomisk henseende? Kort fortalt mener man i almindelighed hermed, at *nationalproduktet pr. indbygger* ligger på et meget lavt niveau; og når man taler om disse landes problemer, tænker man i hovedsagen på spørgsmålet om, hvorledes nationalproduktet kan hæves, således at det kommer på højde med — eller i hvert fald nærmere til — nationalproduktet pr. indbygger i de økonomisk velstillede lande, idet man herved gør den stiltiende forudsætning, at dette i det lange løb vil være til gavn for disse landes befolkning — selv om denne måske ikke selv i øjeblikket indser dette eller er i stand til overhovedet at forestille sig en udvikling i denne henseende. Ligeledes må man forudsætte, at denne økonomiske udviklingsproces ikke på andre punkter medfører en tilbagegang i disse landes kulturniveau, der mere end opvejer de økonomiske fordele, der kan opnås.

Nogle få *tal* vil tjene til at sætte problemstillingen i relief. I U.S.A. andrager nationalindkomsten pr. indbygger omkring 1800—1900 \$ pr. år, og i Canada er den efterhånden ikke så forfærdelig meget lavere. De

nordvesteuropæiske landes nationalindkomst målt pr. indbygger ligger gennemgående på omkring halvdelen af den nordamerikanske. Går man til Syd- og Østeuropa, konstaterer man en yderligere reduktion af den gennemsnitlige nationalindkomst, stort set desto stærkere, jo længere man kommer mod syd-øst. For blot at nævne et enkelt eksempel, kan Grækenlands nationalindkomst anslås til groft taget 200 \$ årlig pr. indbygger, altså ikke stort mere end een tiendedel af den amerikanske. Men endnu lavere tal findes i de fleste asiatiske og afrikanske lande og områder. For adskillige af disse landes vedkommende anslås gennemsnitsindkomsten ikke til mere end et halvt hundrede dollars pr. år.

Nu kan der rettes adskillige *indvendinger* mod disse beregninger. Grundlaget for opgørelsen af nationalindkomsten i landets egen mønt er ofte yderst spinkelt — i mange tilfælde er der vel kun tale om »intelligent gætterier«. Og omregningen til amerikanske dollars — på basis af de officielle valutakurser, kan heller ikke stå for en teoretisk kritik. Men selv om gennemsnitsindkomsten i de lande, der ligger nederst på skalaen i virkeligheden burde ansættes 2—3 eller 4 gange højere end de nævnte skøn, ville der jo alligevel være en umådelig forskel tilbage mellem top og bund.

Disse forskelle er så meget desto mere betydningsfulde, som *befolkningstallet* i de økonomisk ringere stillede lande er *langt større* — og tilmed i stærkere vækst — end i de bedst stillede lande. For nogle år siden anslog man, at den gennemsnitlige indkomst pr. indbygger i hele verden beløb sig til 250 \$ pr. år. Men den sjettedel af den samlede befolkning, der boede i de mest velstillede lande (U.S.A., Canada, Nordvesteuropa og visse engelske Dominions) havde $\frac{2}{3}$ af de samlede indkomster, eller ca. 1000 \$ hver, medens de to trediedele af verdens befolkning opnåede en gennemsnitsindkomst på ikke stort mere end 50—60 \$ om året, svarende til i alt ca. $\frac{1}{6}$ af verdens samlede indkomster.

Ikke blot er således indkomstfordelingen mellem landene yderst ulige, men også inden for de enkelte lande — og da specielt de økonomisk tilbagestående — finder man en overordentlig *skæv fordeling*. Dette forhold kan vanskeligt dokumenteres direkte; men et fingerpeg får man, hvis man betragter besiddelsesforholdene. Jorden er i de underudviklede lande ofte så langt det vigtigste formuegode, og om den gælder det, at ejendomsretten i det store flertal af tilfælde er koncentreret på ganske få hænder. Forøvrigt er feudalisme, fæstesystemer og livegenskabslignende forhold ofte fremherskende. Følgen af ulighederne i den interne fordeling er åbenbart, at indkomsten for befolkningens brede lag er endnu lavere, end man umiddelbart får indtrykket af ved at se på gennemsnitstillene for de enkelte lande.

Den lave og ujævnt fordelte indkomst er kun et af de træk, der karakteriserer de underudviklede lande. I forbindelse hermed står en meget *lav*

opsparings- og investeringsrate og tilsvarende ringe forsyning med realkapital, altså bygninger, maskiner, vej- og jernbaneanlæg, besætninger i landbruget o. s. v. (Jeg skal straks vende tilbage til sammenhængen mellem indkomstniveau og realkapitalforsyning). Endvidere kan man nævne, at erhvervsstrukturen i de pågældende lande ofte er særdeles ensidig; der fremstilles — foruden de simpleste nødvendighedsvarer — som regel kun nogle få råprodukter, der væsentligst går til eksport. Følgen er dels, at landbruget oftest er så langt det vigtigste erhverv, i hvert fald hvad antallet af beskæftigede angår. Endvidere betyder det forhold, at eksporten består af nogle få råvarer, at *valutaindtægten* er meget ustabil; falder den økonomiske aktivitet i industrilandene og dermed efterspørgslen efter råvarer, daler priserne voldsomt, fordi udbudet vanskeligt kan reduceres i det korte løb, og valutaindtægterne svinder tilsvarende ind. I mange af de pågældende lande synes der desuden at eksistere, hvad man har kaldt, »skjult arbejdsløshed« i den forstand, at antallet af beskæftigede inden for landbruget og detailhandelen (hvis man kan bruge dette udtryk om gadesælgere) og ved personlige tjenesteydelser er så stort, at det kunne reduceres med måske 10—20 pct., uden at produktionen blev nævneværdigt mindre.

Endelig bør det måske nævnes, at *pengeøkonomien* i adskillige af de pågældende lande — særlig uden for byerne — kun spiller en underordnet rolle, hvilket atter hænger sammen med, at den stærkt gennemførte arbejdsdeling, som vi kender, praktisk talt ikke forefindes. Man producerer i det væsentligste for eget forbrug, og den beskedne del af produktionen, der afsættes til andre, omsættes ofte med direkte bytte i stedet for at sælges mod penge. Banker og lignende institutioner har derfor ringe betydning, og opsparing i pengeform kan vanskeligt finde sted, selv om de realøkonomiske forudsætninger herfor, d. v. s. en indkomst over eksistensminimum, skulle være til stede. Hvor pengeøkonomi ikke forefindes, må naturligvis også opkrævning af skatter være vanskelig; naturalafgifter må i virkeligheden være den eneste udvej. Disse forhold må atter bevirke, at en penge- og finanspolitik i den form, hvori vi kender den, ikke kan bringes i anvendelse.

Det er naturligvis ganske vilkårligt, hvor man drager *grænsen* mellem udviklede og underudviklede lande. Det fælles problem for alle underudviklede områder, hvad enten gennemsnitsindkomsten er 50, 100, 200 \$ eller mere, er imidlertid, hvordan man skal få igangsat en udvikling, der med tiden kan bringe levestandarden nærmere til de i øjeblikket uopnåelige højder, som denne befinder sig på i de mere velstillede lande.

Lad mig, inden jeg går nærmere ind på dette spørgsmål, indskyde endnu to bemærkninger. For det første at *forudsætningerne* for, at den økonomiske ekspansion kan komme i gang, er meget forskellige fra land til land, selv inden for grupper, der i dag befinder sig på nogenlunde samme

udviklingstrin. Nogle lande har jo betydelige mineralforekomster, der allerede er i færd med at blive udnyttet af udenlandsk kapital, og derfor indbringer de pågældende stater anselige indkomster i form af royalties. Dette gælder bl. a. en række lande i det mellemste Østen — ikke mindst Iraq, til hvis forhold jeg har et vist førstehåndskendskab. Disse indkomster udnyttet på rette måde skulle betyde et væsentligt plus med hensyn til udviklingsmulighederne. Endvidere er der utvivlsomt betydelige forskelle, hvad de hidtil uudnyttede — eller lidet udnyttede — naturforekomster angår — ikke mindst selve den dyrkelige jord.

Min anden bemærkning gælder *den hidtidige udvikling*. Der kan ikke herske tvivl om, at den relative forskel mellem indkomsterne i Vesteuropa — U.S.A. på den ene side og f. eks. det mellemste Østen på den anden er blevet enormt uddybet i den periode, der gik fra det tidspunkt, da England som det første land brød ud af den middelalderlige stagnation, og indtil et godt stykke hen i dette århundrede. Spørgsmålet er imidlertid, om denne udvidelse af kløften — som det ofte hævdes — stadig fortsætter. Det er i og for sig meget naturligt, at denne opfattelse gør sig gældende. Jo større nationalindkomsten pr. indbygger er, des større beløb — både absolut og relativt — kan der opspares, uden at levestandarden forringes. Det betyder igen, at større mængder produktionsfaktorer kan frigøres til at producere realkapital i stedet for at fremstille goder til løbende forbrug. Og jo mere realkapitalen øges, des større bliver også de fremtidige produktionsmuligheder. Imidlertid forudsætter denne teori, at de produktionsfaktorer, der frisættes som følge af den store opsparing, som er mulig ved højt inkomstniveau, også *faktisk til enhver tid udnyttes* til udvidelse af kapitalapparatet. Og det kan man næppe være ganske sikker på. Hvis det er rigtigt — som man i almindelighed regner med — at kun en del af indkomststigningen ud over en vis grænse i det korte løb anvendes til forbrug, må der fra tid til anden opstå situationer, hvor der ikke længere er nogen tilskyndelse til at udvide det bestående kapitalapparat. De produktionsfaktorer, der normalt er beskæftiget hermed, bliver derfor ledige, og i mangel af særlige foranstaltninger for at opretholde beskæftigelsen, må indkomsterne og totalproduktionen falde til et niveau, der svarer til det løbende forbrug. Først når der igen skabes en øget effektiv efterspørgsel efter produktionsfaktorer f. eks. til såkaldte »autonome« investeringer — ved at det offentlige iværksætter investeringsarbejde, eller fordi der er gjort en vigtig ny opfindelse, hvis udnyttelse kræver betydelige investeringer el. lign. — vil der påny blive tale om større indkomster, og den medfølgende forbrugsstigning vil da atter kunne fremkalde behov for udvidelse af kapitalapparatet, således at man — i tillæg til de »autonome« investeringer — også får, hvad man kunne kalde »afledede« investeringer. Man må således i et samfund med stor realindkomst og derfor tilbøjelighed til opsparing af en stor del af eventuelle indkomststigninger

regne med muligheden af, at produktionsapparatet ikke altid udnyttes fuldt ud, og at fremskridtstakten derfor ikke bliver så stærk, som der egentlig er chance for. Hvor realindkomsten er lav og forbrugstilbøjeligheden stor, er denne risiko langt mindre, hvis den overhovedet er til stede.

For et par år siden havde jeg i det økonomiske sekretariat lejlighed til at arbejde med nogle *beregninger*, som synes at bekræfte denne opfattelse. Materialet bestod af nationalindkomstberegninger for en række lande — ca. 25 — fra perioden fra 1929 til 1950—51. Deler man denne periode op i 3 underperioder, 1929—38, 1938—46 og 1946—51, viser det sig, at der i den første, der var præget af verdensdepressionen, skete en tilbagegang i det reale nationalprodukt pr. indbygger i U.S.A. og flere andre lande med højt indkomstniveau; for lande i mellemgruppen, foregik der en moderat fremgang, medens i hvert fald nogle lande med lav realindkomst kunne fremvise større procentvise fremskridt. I krigsårene er billedet derimod et andet. U.S.A. og Canada møder med meget betydelige procentvise forøgelse af nationalindkomsten pr. indbygger, medens fremskridtstakten er betydelig mere moderat i lande med ringere produktions- og realindkomst. (Jeg ser herved bort fra de lande, der var udsat for direkte krigsødelæggelser af større omfang). Tager man endelig efterkrigstiden, er U.S.A. og Canada's fremskridtsprocenter her reduceret betydeligt, medens man finder betydeligt stærkere relativ indkomstforøgelse i lande, der begyndte på et lavere niveau.

Nu skal jeg være den første til at indrømme, at disse beregninger lider af betydelige *svagheder*. Dels indebærer de — foruden de vanskeligheder, jeg omtalte i forbindelse med sammenligningen af forskellige landes nationalindkomst — også, at indkomster opgjort i løbende priser på de forskellige tidspunkter må omregnes i faste priser på grundlag af mere eller mindre fuldstændige prisindex. Dels har nogle lande måtte udskydes, for så vidt angår den mellemste periode, på grund af de ekstraordinære forhold. Og endelig er det vel ikke umuligt, at man i de økonomisk ringere stillede lande har »pyntet« lidt på tallene i 30'erne, fordi man syntes, at der »bør« foregå et vist fremskridt.

Ikke desto mindre er jeg tilbøjelig til at tage de pågældende resultater til indtægt for den opfattelse, at der ikke nødvendigvis behøver at foregå et relativt stærkere fremskridt i de lande, der har den højeste realindkomst pr. indbygger. De *kan* præstere en hurtigere fremgang, men der kræves en særlig stimulans — i form af oprustning eller i form af en bevidst ekspansionspolitik fra regeringens side — for at disse muligheder til enhver tid skal udnyttes.

Selv om jeg således ikke føler mig overbevist om rigtigheden af den opfattelse, der går ud på, at kløften mellem rige og fattige lande har en naturlig tendens til at blive bredere, må man jo i hvert fald indrømme, at *kløften allerede er tilstrækkelig bred* til at den bør påkalde almindelig

opmærksomhed. Og yderligere bør det måske noteres, at *hvis* regeringerne i de velstillede lande efterhånden ad erfaringens vej har lært at erkende nødvendigheden af en særlig politik for at sikre fuld udnyttelse af produktionsapparatet, så vil forudsætningerne for stadig udvidelse af kløften være til stede, medmindre der gøres en indsats for at formindske den.

Jeg skal derfor nu vende mig til spørgsmålet om årsagerne til den store uensartethed i velstandsniveauerne i de forskellige lande, samt om hvad de underudviklede lande selv kan gøre for at tilvejebringe i hvert fald nogen udligning.

Hvad er da først grundene til, at indkomstniveauet er så lavt i de underudviklede lande? Det er næppe naturforekomsternes skyld. Som jeg allerede har nævnt, er adskillige af de pågældende lande i virkeligheden særdeles godt stillede i denne henseende. Ej heller er der nogen grund til at mene, at det er selve *de grundlæggende egenskaber hos de pågældende befolkninger*, der er noget i vejen med. Moderne antropologi mener ikke at kunne finde nævneværdige forskelle mellem de forskellige menneskeracers intelligensmæssige og karaktermæssige udrustning. Og det er jo da også en kendsgerning, at højtstående kulturer tidligere har udfoldet sig hos folkeslag, der nu anses for at høre til de underudviklede.

Det, der savnes i de pågældende lande, kan efter min mening rubriceres i 3 eller 4 grupper: *realkapital* — altså fabriksanlæg, maskiner, redskaber, landbrugsbesætninger, transportanlæg etc. — findes i alt for ringe udstrækning. Befolkningen savner endvidere den fornødne *uddannelse* til at betjene sådan mere kompliceret realkapital. Og for det tredje — og måske frem for alt — savnes der, som forholdene er i øjeblikket, folk, der er i stand til effektivt at *organisere* de forskellige kategorier af produktionsfaktorer i et frugtbart samarbejde, altså med andre ord, hvad vi plejer at kalde driftsherrer. I samme åndedrag bør det også siges, at en tilsvarende mangel på organisationsevner gør sig gældende på det *administrative plan*.

Disse ting og egenskaber er imidlertid noget, der kan *frembringes*, og på tidligere udviklingstrin har de jo åbenbart været til stede i mange af de pågældende lande. Hvorfor de er forsvundet, skal jeg overlade til historikerne at bedømme. Men de må kunne genskabes, og for så vidt dette sker, skulle der være gode muligheder for igen at bringe de pågældende lande ind i en økonomisk fremgangsperiode.

Dette er imidlertid lettere sagt end gjort. Hvis der skal frembringes realkapital, eller hvis dele af befolkningen skal ofre tid på at erhverve en vis teknisk uddannelse, kræver det, enten at *produktionen af forbrugsvarer sættes* tilsvarende ned, eller at den samlede *arbejdsindsats forøges*. Og det er ikke givet, at nogen af disse muligheder lader sig realisere. Forbruget hos de brede lag i de pågældende lande er ofte så ringe, at det næppe lader sig reducere yderligere, uden at det går ud over effektiviteten

og dermed totalproduktionen; og selv om det var politisk muligt at gennemtvinge en forbrugssænkning, er det derfor tænkeligt, at man blot ville opnå at sætte en selvforstærkende nedgangsproces i gang. Omvendt lader det sig ikke gøre at forøge produktionen uden højere effektivitet, der atter forudsætter, at forbruget i forvejen har kunnet udvides. Der foreligger her, hvad man plejer at betegne som en »*ond cirkel*«. Produktionen kan ikke udvides, før end realkapitalen er forøget. Og realkapitalen kan ikke forøges, før end produktionen er blevet udvidet.

Denne fremstilling sætter måske dog tingene vel meget på spidsen. På visse punkter er der *trods alt muligheder* for at bryde ud af ringen. Jeg ser her bort fra muligheden for at financiere realkapitalen ved hjælp af udenlandske lån eller gaver eller ved at anvende eventuelle royalties til dette formål. Selv om disse veje ikke står åbne, kan der peges på andre muligheder.

For det første foregår der utvivlsomt selv i det mest underudviklede land *en vis opsparing*. Den meget ulige indkomstfordeling kan næppe undgå at føre til dette resultat. Ulykken er imidlertid, at denne opsparing kun i ringe grad anbringes produktivt i landet. I stedet anvendes den for en stor del til erhvervelse af udenlandske mønter og sedler, guld, juveler og deslige. Om man vil karakterisere de sidstnævnte anbringelser som opsparing eller forbrug er naturligvis et definitionsspørgsmål; men i hvert fald kan man vel enes om, at der her foreligger et opsparingspotentiel. Hvis denne uproduktivt anbragte opsparing kunne ledes ind i andre kanaler, ville der hermed være skabt en mulighed for indenlandske realkapitaldannelse i større omfang end hidtil. I stedet for at producere varer til eksport, der atter anvendes til erhvervelse af udenlandske mønter og sedler, kunne en del af arbejdskraften sættes ind på at frembringe realkapital. Noget andet er, *om det er praktisk gennemførligt* at mobilisere denne opsparing, og da hvordan. Man kunne måske tænke sig, at staten begunstigede aktive pengeanbringelser og således tilskyndede til realkapitaldannelse; men det vil kræve, at der udvikler sig en *foretagsomhed* blandt de velstillede af et hidtil ukendt omfang, og det er nok tvivlsomt, om dette kan ske inden for en kortere tid. I stedet kunne staten forsøge at trække opsparingen bort fra de tidligere anvendelser gennem oprettelse af nye banker, hvilket imidlertid forudsætter, at der skabes kendskab og tillid til banksystemets funktionsmåde. Også det vil sikkert tage tid at gennemføre. Endelig er der den mulighed at indføre en *beskatning* af de velstillede lag af befolkningen, eventuelt *in natura*, hvis forholdene gør det påkrævet. Men her støder man på den vanskelighed, at den politiske magt i hovedsagen er i hænderne på den samme befolkningsgruppe, således at også denne vej kan vise sig lidet farbar. Selv om der således er en vis opsparing til stede, kan det med andre ord meget let være forbundet med stort besvær at udnytte den i praksis.

En anden hovedmulighed består i udnyttelse af den »skjulte« arbejdsløshed, som jeg allerede har omtalt. Udtrykt i gængs økonomisk terminologi, er arbejdets grænseproduktivitet i de nuværende anvendelser nul, eller måske endog negativ. Kunne den overflødige arbejdskraft frigøres fra landbrug, handel m. v., ville man have mulighed for at optage nye produktioner, uden at omfanget af de hidtidige behøvede at formindskes, og uden at man behøvede at gribe ind over for anvendelsen af den allerede eksisterende opsparing.

Nu er det næppe alle steder, at der findes »skjult« arbejdsløshed, og i sådanne områder er der følgelig heller ikke nogen umiddelbar mulighed for at frigøre arbejdskraft til optagelse af nye produktioner. Lad os tænke os to lande med samme areal, hvis befolkning er forskellig — den ene så stor, at der er en betydelig skjult arbejdsløshed, den anden ikke større, end at den sidste arbejders indsats bidrager til at forøge den samlede landbrugsproduktion en ganske lille smule, således at arbejdets grænseproduktivitet med andre ord er lige over nul. Produktionen i de to lande vil da være den samme, men i det første land skal den deles mellem et større antal mennesker. Dette land er derfor for en umiddelbar betragtning ringere stillet end det andet. Men anlægger man en dynamisk synsmåde, er det ikke sikkert, at dette resultat holder stik. For i det første land besidder man en reserve af arbejdskraft, som muligvis vil gøre det lettere at få sat gang i en økonomisk udviklingsproces, der ganske vist begynder på et lavere trin, hvad levestandarden angår, men som måske på den anden side vil kunne komme til at foregå i et hurtigere tempo.

Selv i lande uden skjult arbejdsløshed er det dog ikke umuligt, at der kan opnås en større produktion uden forøgelse af arbejdsindsatsen. Mange steder foregår produktionen — særlig inden for landbruget — på en organisatorisk set yderst primitiv måde. Ved *ændring af organisationen* — f. eks. ved samling af spredte arealer, tilhørende samme brug, som det skete her hjemme ved udskiftningen — kan produktionsresultatet sættes op med uændret arbejdsstyrke, eller uændret produktion opnås med mindre arbejdskraft. Også her vil der med andre ord være en vis arbejdsreserve til stede.

Der er således utvivlsomt i de underudviklede lande visse uudnyttede ressourcer, som kan tænkes bragt i anvendelse som middel til at bryde ud af den onde cirkel. Så snart man vender sig til spørgsmålet om, *hvordan disse kræfter i praksis kan mobiliseres*, melder der sig imidlertid en lang række yderst vanskelige problemer: Hvem skal tage initiativet? Hvordan skal man få de overflødige arbejdere i landbrug og andre beskæftigelser til at skifte erhverv? Hvordan skal man få gennemført de fornødne organisatoriske ændringer i landbrugsproduktionen? Hvad skal den frigjorte arbejdskraft sættes til at bestille? o. s. v.

Alle disse problemer hænger nøje sammen indbyrdes. Men et eller

andet sted skal man jo begynde, og lad os da først se på spørgsmålet om *initiativet*. Selve den principielle beslutning om f. eks. at mobilisere landbrugets arbejdskraftreserve må givetvis tages af staten. Det kan ingen private have kompetence til og ej heller føle nogen tilskyndelse til. Derimod kunne man i og for sig godt tænke sig, at den frigjorte arbejdskraft beskæftigedes i private foretagender. Men i praksis lader dette sig næppe gennemføre. For hvilket incitament skulle private foretagender have til at beskæftige den frigjorte arbejdskraft? Medmindre staten f. eks. garanterer at ville aftage den nye produktion til faste priser, turde det nok være tvivlsomt, om nogen vil vove at være med i eksperimentet. Rent bortset herfra ville privat medvirken i større omfang kræve en grad af foretagelse, som næppe er til stede på det nuværende udviklingstrin. Dermed være ikke sagt, at alt vil gå glat, hvis staten tager ansvaret for produktionens iværksættelse — selve de organisatoriske spørgsmål vil altid være til stede. Men problemet om at skabe incitament til at igangsætte ny produktion falder i hvert fald bort, når staten selv optræder som driftsherre.

Et andet spørgsmål er, hvordan man får de overflødige arbejdere til at *forlade landbruget*, og hvordan man — på den anden side — sikrer, at de, der bliver tilbage i dette erhverv, er villige til at *aflevere en del af produktionen*, således at der stadig er mulighed for at skaffe de bortflyttede føden. Skal man bruge tvang — og da i hvilken form? eller skal man lokke ved at byde bedre vilkår for dem, der skifter erhverv, henholdsvis fordelagtige afsætningsbetingelser for landbrugsvarerne?

Tvang kan f. eks. gennemføres ved opkrævning af en skat in natura af et omfang, der svarer til den mængde fødevarer, som kræves for at føde de arbejdere, der skal flyttes. Hvis ikke levestandarden for de tilbageblivende skal forringes, er det da nødvendigt, at netop dette antal arbejdere drager bort for at blive beskæftiget i de nye produktioner.

Vil eller kan man ikke gennemføre tvang, må man forsøge at tilrettelægge forholdene, således at nogle arbejdere *frivilligt* forlader landbruget, medens de tilbageblevne frivilligt afleverer noget af deres produktion. Men dette kræver åbenbart, at man kan stille hele befolkningen *flere forbrugsvarer* i udsigt end tidligere. Det fører atter over i spørgsmålet om, hvortil man skal anvende den frigjorte arbejdskraft.

Forinden jeg går ind på denne side af sagen, er der dog grund til at sige nogle få ord om, *på hvilken måde* disse arbejdere skal beskæftiges. I princippet kunne man tænke sig at lade dem begynde *med de bare næver* at fremstille ganske simple redskaber og siden ved disses hjælp stadig mere forfinet realkapital for til slut at begynde at anvende denne eller rettere en del heraf til produktion af forbrugsvarer. Det ville i virkeligheden være ensbetydende med at gennemløbe en hel industrialiseringsproces fra begyndelsen. Selv med hjælp af den tekniske viden, der kan

stilles til rådighed fra højere udviklede lande, vil dette imidlertid være yderst langvarigt og omstændeligt, og der vil i hvert fald gå lang tid, før man kan udvide forbrugsgodeproduktionen nævneværdigt. Bedre vil det derfor være, om man straks fra starten kunne give disse arbejdere nogle *redskaber i hænde*, f. eks. tilvejebragt ved køb i udlandet og finansieret ved hjælp af den før omtalte opsparing, der hidtil er blevet anvendt på uproduktiv vis. Jeg siger udtrykkelig, at man bør give arbejdskraften *redskaber, ikke maskiner*. Det vil sikkert være en misforståelse at sætte dem i gang med mere komplicerede former for realkapital, som de slet ikke har forudsætninger for at anvende på rette måde; de bør begynde med de simple redskaber for gradvis at blive oplært i brugen af moderne realkapital og moderne metoder.

Tilbage til spørgsmålet om, *hvad* de pågældende arbejdere skal sættes til at producere. Hvis ikke hele eksperimentet skal føre til, at totalproduktionen blot hæves en gang for alle, uden at der kommer en fortsat ekspansion, må det i hvert fald kræves, at der bliver gennemført *en vis produktion af realkapital*, eller — alternativt — at der iværksættes produktion, som frigør valuta til anskaffelse af realkapital fra udlandet. Igen gælder det, at denne realkapital bør være af forholdsvis *simpel karakter*; f. eks. kunne den bestå af redskaber til landbruget af lidt mindre primitiv art end dem, der ofte anvendes i øjeblikket, eller eventuelt af — antagelig importeret — kunstgødning. Herved ville landbrugsproduktionen kunne øges, eller yderligere arbejdskraft frigøres. En anden vigtig form for realkapital, som det ligger nær at tænke på, er *veje, havneanlæg* o. l., der er en væsentlig forudsætning for at få fuldt udbytte af andre former for realkapital.

Som allerede antydnet, vil det imidlertid være nærliggende at anvende noget af den frigjorte arbejdskraft til *fremstilling af konsumgoder* for på denne måde at tilvejebringe midler til at tilskynde nogle arbejdere til frivilligt at forlade deres hidtidige beskæftigelse og samtidig formå de tilbageblevne landbrugere til at aflevere noget af fødevarerproduktionen i bytte for de nye forbrugsvarer. I denne forbindelse kan der være grund til at pege på, at et udvidet forbrug — i hvert fald på visse områder og indtil en vis grænse — kan bidrage til at *højne arbejdskraftens effektivitet* og derfor kan have lignende gunstige virkninger, som en forøget forsyning med realkapital.

Noget andet er, i hvilket omfang, det er muligt at fremkalde en *frivillig forøgelse af befolkningens arbejdsindsats* ved at stille en større forsyning med forbrugsvarer i udsigt. Der kan her gøres to — delvis modsatte — synspunkter gældende. På den ene side kan man befrygte, at arbejderne — hvad i hvert fald erfaringerne i visse tilfælde tyder på — stillet over for et tilbud om højere løn vil reagere ved at *nedsætte deres arbejdsindsats*, fordi de foretrækker mere frihed frem for et større forbrug.

En sådan reaktion vil naturligvis, dersom den er almindelig, få hele programmet til at bryde sammen. Man må altså, hvis man ikke vil opgive ethvert håb om fremskridt, lære befolkningen ikke blot at arbejde mere effektivt, men også at forbruge mere. På den anden side ser man også det synspunkt fremført, at det kan vise sig *vanskeligt at holde befolkningens krav om forbrugsvidelse* i takt med produktionsforøgelsen i *skak* — dette så meget desto mere, som kendskabet til den vestlige verdens høje og differentierede forbrug udbredes i stadig stigende tempo. Hvis dette viser sig at være hovedvanskeligheden, bliver realkapitaldannelsen nødvendigvis så meget desto mindre, og man må da i det væsentligste nøjes med at knytte visse forhåbninger til, at det udvidede forbrug efterhånden skal hæve produktiviteten, således at realkapitaldannelsens utilstrækkelighed dermed i nogen grad modvirkes.

Jeg har hidtil udelukkende holdt mig til de muligheder, for at bryde ud af den onde cirkel, som kan tænkes at findes inden for de underudviklede landes egne grænser. At sådanne muligheder er til stede i mange tilfælde, kan næppe betvivles. Men som det vil være fremgået, er der mange og komplicerede problemer i forbindelse med deres udnyttelse i praksis.

Nogle af disse problemer vil nok blive lettere at klare, hvis man kan opnå *udenlandsk bistand* i form af lån eller gaver og — måske ikke mindst — i form af hjælp til løsning af de tekniske og organisatoriske opgaver. Jeg skal i øvrigt lade det problemkompleks ligge, som knytter sig til udenlandsk kapitaltilførsel, afdrags- og rentevilkår o. l.

Endnu bedre er stillingen for lande, der — som f. eks. Iraq — har betydelige og tilmed voksende *udenlandske tilgodehavender*, navnlig takket være statens indtægter i form af royalties fra udenlandske foretagender, der arbejder i landet — i Iraq's tilfælde olieselskaberne. I sådanne lande kan man ikke blot tillade sig at importere realkapital og teknisk og organisatorisk bistand fra udlandet. Man kan også give adgang for en betydelig import af forbrugsvarer, således at befolkningens krav om forbrugsudvidelse kan imødekommes uden alt for store vanskeligheder. Ja, man kunne i virkeligheden gå en ganske anden vej for at få en økonomisk ekspansion i gang, end den jeg har beskæftiget mig med i det foregående. Man kunne i stedet — eller som supplement — *forsyne befolkningen med større købekraft*, f. eks. gennem en udvidet social understøttelseslovgivning, som der nok kunne være behov for; det dermed følgende øgede forbrug skulle da kunne tilskynde til oprettelse af nye virksomheder eller udvidelse af produktionen inden for de allerede eksisterende — og forbrugets fordeling på vareområder skulle udpege de produktioner, hvor det først og fremmest kan betale sig at sætte ind.

Dette fører mig til det sidste spørgsmål, som jeg gerne ville fremsætte nogle betragtninger om, nemlig ekspansionsprocessens *videre forløb*. Hid-

til har jeg alene beskæftiget mig med igangsættelsesproblemet. Men lad os nu sætte, at alle vanskeligheder på dette punkt er blevet overvundet, at nationalproduktet faktisk er blevet sat i vejret og en forøgelse af realkapitalen tilvejebragt. Kan man da vente, at udviklingen vil løbe videre af sig selv? Kan staten med andre ord trække sig tilbage og nøjes med — f. eks. ved penge- og finanspolitiske foranstaltninger — at søge at opretholde den effektive efterspørgsel og sikre den nødvendige ligevægt på valutabalancen, idet den i det væsentlige overlader det egentlige ansvar for produktionens iværksættelse til private?

For et *vesteuropæisk samfunds* vedkommende ville man vel nok ræsonnere omtrent som så: når produktionen vokser, og befolkningens disponible købekraft øges nogenlunde tilsvarende, vil også forbruget udvides, varelagrene vil gå ned, og der vil hermed være skabt et incitament for producenterne til at udvide produktionen i det mindste i samme udstrækning. Muligvis kan der tilmed blive tale om behov for forøgelse af den faste realkapital for at imødekomme den udvidede produktions krav. Herved stiger indkomsterne og derfor også forbruget yderligere, og man kommer ind i en selvforstærkende opgangsproces. Naturligvis kan der fra tid til anden opstå problemer i denne udvikling; det kan hænde, at ekspansionen bliver for stærk, og at et inflationspres og dermed sammenhørende valutaproblemer opstår, eller der kan omvendt indtræffe situationer, hvor investeringerne stagnerer, og produktionsapparatet ikke udnyttes fuldt ud. Men i princippet skulle det ikke være uoverkommeligt gennem en passende penge- og finanspolitik at overvinde disse vanskeligheder.

Det spørgsmål, som jeg vil rejse, er, om man uden videre kan *regne med den samme mekanisme* i de underudviklede lande. Vil befolkningen reagere på samme måde, som man normalt forudsætter, at den gør i et vesteuropæisk samfund? For det første er der den mulighed, som jeg allerede tidligere har berørt, at forbedrede indtægtsmuligheder i stedet for udvidet forbrug fremkalder formindsket arbejdsindsats. Men selv om man ser bort herfra, kan der også på andre punkter tænkes at opstå brud på maskineriet. Det forekommer mig *ikke at være sikkert, at større forbrug automatisk følges af forøget produktion* af forbrugsvarer, endsige af en udvidelse af selve det faste produktionsapparat. Dertil kræves, at der findes en gruppe af driftsherrer, som er villige og i stand til at lade produktionen foregå på sin regning og risiko, og jeg er stærkt i tvivl om, at denne gruppe er tilstrækkelig omfattende i de underudviklede lande. Driftsherrefunktionen forudsætter jo en kombination af en vis uddannelse, en vis egenkapital og et vist initiativ, og denne kombination forekommer næppe særlig hyppigt i de pågældende lande. Mellemlassen, hvoraf driftsherrene oftest rekrutteres i den vestlige verden, er meget lille i underudviklede områder.

Jeg er derfor tilbøjelig til at tro, at der meget let kan vise sig vanske-

ligheder ved at få en ekspansionsproces til at forløbe efter det mønster, som vi er vant til at betragte som mere eller mindre selvfølgeligt. Man kan måske hævde, at de få driftsherrer, som vel trods alt findes, i denne situation kan påtage sig en så meget des større del af produktionen, og — når det går godt for dem — efterhånden trække andre med sig. Men det er formodentlig en udvikling, som vil tage lang tid. Under sådanne forhold nytter en almindelig ekspansionsfremmende penge- og finanspolitik også kun lidt. Hvis driftsherrevilje ikke forefindes, er det ret underordnet, om man holder et lavt renteniveau og gunstige kreditbetingelser i øvrigt, og om man sørger for, at forbruget holdes oppe.

Følgen af, at den indenlandske produktion ikke holder trit med forbruget, må dels blive en tendens til *prisstigning* for de typiske hjemmemarkedsvarer, dels *større import* af varer, der let kan træde i stedet for indenlandsk producerede. De stigende hjemmemarkedspriser vil fremkalde *større profitter* på en begrænset produktion, og dermed også større mulighed for *opsparing*. Hvis profitforøgelsen kan bidrage til efterhånden at lokke flere driftsherrer frem, må det naturligvis betragtes som en gunstig — omend forsinket — bivirkning, og en forøget opsparing er heller ikke i sig selv noget uheldigt resultat. Men for det første må det siges, at realindkomsten var blevet større ved en produktionsudvidelse, og selv om fordelingen mellem driftsherrer og arbejdere måske ville være blevet anderledes, er det ikke givet, at opsparingen var blevet mindre. Og for det andet: når opsparingen fremkommer delvis som resultat af uvilje mod at påtage sig driftsherreansvar, er det lidet sandsynligt, at den vil søge produktiv investering; snarere risikerer man, at den glider ind i de tidligere omtalte uproduktive anvendelser. Hertil kommer så endelig de forøgede valutavanskeligheder, som den større import vil føre til.

Hvis der er noget om de betænkeligheder, jeg her har givet udtryk for, betyder det, at det vil vare længe, inden staten eventuelt kan slippe sit mere direkte greb om udviklingen. Den må i lang tid fremover påtage sig en stor del af opgaverne som driftsherre. Dette skal ikke forstås derhen, at jeg mener, at alle vanskeligheder så er overvundne. Staten er jo ikke nødvendigvis en fuldendt fungerende organisme; den behøver et veluddannet, effektivt og hæderligt administrationspersonel for at kunne udøve sine funktioner, og de betænkeligheder, som jeg har gjort gældende med hensyn til muligheden af at tilvejebringe den fornødne driftsherreindsats, kan lige så vel rejses med hensyn til administrationspersonalet. Det er for en stor del de samme egenskaber, der kræves, og de samme befolkningsgrupper, hvoraf rekrutteringen foregår. Måske er i sidste instans vanskelighederne ved hurtigt at tilvejebringe en gruppe mennesker, der er i stand til — og villige til — at tage et ansvar og træffe en afgørelse, det være sig i statsadministrationen eller i erhvervslivet, det største problem i de underudviklede lande.

Hermed har jeg tilendebragt mine betragtninger. Hvis de har forekommet spredte og springende, vil jeg skyde mig ind under emnets mangfoldighed. Man jeg håber, at det i hvert fald er lykkedes mig at give Dem et indtryk af, at de underudviklede landes fremtid nok er rig på muligheder, men ikke mindre på problemer.

igen det samme professorat, da dette påny var blevet vakant, og blev ved denne lejlighed af det fagkyndige udvalg erklæret for fuldt ud kompetent til embedet.

Da Handelshøjskolen må lægge speciel vægt på studiet af det moderne sprogtrin, må dr. Høybye ifølge det anførte efter vort skøn anses for i ganske særlig grad at være kompetent til at bestride et professorat i fransk ved højskolen.

Ligeledes må vi anse dr. Høybye som velkvalificeret til at varetage den anden side af professoratet: almindelig sprogsystematik. Handelshøjskolen lægger nemlig vægt på, at den hidtidige undervisning i de enkelte sprog ad denne vej suppleres med en sprogundervisning under en samlet større synsvinkel, og dr. Høybye har gennem en række mindre arbejder af sammenlignende grammatisk og leksikografisk art vist kundskaber i de europæiske hovedsprog og evner til pædagogisk udnyttelse af disse, og han har herved mulighed for at anstille nyttige sammenligninger, som kan få den almene side af problemerne til at træde frem.

Sluttelig må det fremhæves, at dr. Høybye med fremragende dygtighed har organiseret Handelshøjskolens omfattende undervisning i fransk og ledet indsamlings- og systemiseringsarbejdet på Handelshøjskolens Sproglaboratorium.

Ud fra en samlet bedømmelse af det foreliggende forfatterskab og af, hvad der er bekendt om ansøgerens pædagogiske og organisatoriske evner, anser udvalget dr. Høybye for kvalificeret til det opslåede professorat og indstiller derfor, at han ansættes i dette.

København, den 9. juni 1955.

Andreas Blinkenberg.

Louis Hjelmlev.

Christen Møller.

Holger Sten.

Til professoratet i nationaløkonomi indkom en ansøgning, indsendt af docent P. Winding. Det sagkyndige udvalg, der er nedsat til bedømmelse af ansøgningen, kan snart afslutte sit arbejde. Lektoratet i merkantilt tysk er pr. 1. august 1955 blevet besat med translator K. Kristiansen. Afdøde lektor Halfdan Madsens lektorat i engelsk og fremmedsproglig stenografi blev ligeledes pr. 1. august 1955 besat med cand. mag. Knud Sørensen.

Lektor i forretningspraksis Jens J. Lund H.A. og H.D. blev udnævnt til leder af Justitsråd Møllers Handelshøjskole i Aalborg, og i hans sted blev pr. 1. august 1955 Erik Otto H.A. ansat.

I februar begyndte den nye konsularuddannelse, der i forårssemestret havde følgende indhold og lærere:

Diplomatiets og konsularvæsenets funktioner:

Grev E. Reventlow, gesandt, greve Knuth-Winterfeldt, udenrigsråd Erling Kristiansen, fuldmægtig Jens Christensen og direktør, konsul L. Tholstrup.

Internationale organisationer:

Professor Thorkil Kristensen.

Udenrigsøkonomi:

Professor, dr. oec. P. Nyboe Andersen.

UNDERVISNINGÅRET 1954-55

Handelsministeriet har i årets løb godkendt omdannelsen af docenturet i fransk og italiensk til et professorat i fransk og almindelig sprogsystematik og af docenturet i nationaløkonomi til et professorat i nationaløkonomi. Endvidere godkendtes oprettelsen af et nyt lektorat i merkantilt tysk.

Det nyoprettede professorat i fransk og almindelig sprogsystematik blev pr. 1. 8. 1955 besat med docent, dr. phil. Poul Høybye på grundlag af en eenstemmig indstilling af det af Handelsministeriet nedsatte bedømmelsesudvalg, der bestod af: Professor, dr. phil. et litt. Andreas Blinkenberg, Århus Universitet, professor, dr. phil. Louis Hjlemslev, Københavns Universitet, professor, dr. phil. Holger Sten, Københavns Universitet, og Handelshøjskolens direktør, professor, dr. phil. Christen Møller. Bedømmelsesudvalget afgav følgende indstilling:

Til det ved Handelshøjskolen i København opslåede professorat i fransk og almindelig sprogsystematik foreligger til bedømmelse en ansøgning indsendt af dr. phil. Poul Høybye, docent i fransk og italiensk ved Handelshøjskolen. Det til bedømmelse af ansøgningen nedsatte udvalg afgiver følgende eenstemmige indstilling:

Docent, dr. phil. Poul Høybye, der er født den 10. juni 1903, blev cand. mag. i 1928 med fransk som hovedfag og tysk som bifag. Han tog den filosofiske doktorgrad i 1944. Fra 1928 til 1943 var han ansat ved Niels Brocks Handelsskole. Fra 1932 til 1945 var han lektor i fransk ved Handelshøjskolen. I 1945 udnævntes han til docent i fransk og italiensk samme sted. Siden 1939 har han været leder af Handelshøjskolens Sproglaboratorium. Fra 1948 har han været censor ved skoleembedseksamen i fransk ved Københavns og Århus Universiteter; ved Universitetet i København har han medvirket ved en magisterkonferens i romansk filologi.

Dr. Høybye er en velfunderet, flersidig romanist, der foruden i fransk bl. a. også er inde i italiensk filologi. Hans hovedindsats ligger i en linguistisk udforskning af moderne fransk. Her må især nævnes hans doktorafhandling: *L'accord en français contemporain*, der viser megen sproglig viden og evner til solid systematisk forskning. Hans mindre afhandlinger på dette område viser ham som en stedse vågen iagttagere af sprogbrugen. Iblandt disse må særlig fremhæves afhandlingen: *Voyelles et sémi-voyelles à l'initiale du mot en français*, der viser en smuk kombination af grundig romanistisk forskning og lydhørhed overfor nyere linguistiske teorier. Med stor dygtighed har han som medredaktør virket ved Blinkenberg og Thieles dansk-franske ordbog og har sammen med Andreas Blinkenberg udsendt en dansk-fransk suppleringsordbog, ligesom han fortsætter samarbejdet med Blinkenberg ved en fransk-dansk ordbog, der for tiden er under udarbejdelse. I korrektur foreligger udførlige prøver på en af ansøgeren sammen med translator, fru Johanne Mengel redigeret italiensk-dansk ordbog, der giver yderligere bekræftelse på Høybyes leksikografiske evner.

I 1945 søgte dr. Høybye et professorat i romansk filologi ved Københavns Universitet og blev indstillet til at deltage i en konkurrence herom. I 1950 søgte han

Den 21. maj forsvarede assistent ved Institutet for salgsorganisation og reklame, Arne Rasmussen, sin afhandling »Pristeori eller parameter-teori. Studier omkring virksomhedens afsætning« ved Handelshögskolan i Stockholm, og den 27. maj blev han promoveret som økonomie doktor, efter at Handelshögskolan i Stockholm havde godkendt afhandlingen og forsvaret.

Lærere og administration.

Den 14. september deltog Handelshøjskolens direktør, dr. phil. Christen Møller sammen med inspektør H. Almdal i indvielsen af Tietgen-skolen i Odense. Professor Christen Møller deltog sammen med professor dr. Max Kjær-Hansen i dagene 17.—19. september i et af Produktivitetsudvalget arrangeret møde på Nyborg Strand, og den 10. oktober deltog professor Møller i det af Danske Salgslederes Fællesråd arrangerede møde på Bellevue. I slutningen af juli rejste professor Christen Møller til Bonn for at sætte sig ind i den undervisning, der gives på den stedlige diplomatskole.

I tiden 1. marts til 18. april foretog inspektør Holger Almdal en studierejse til England, Tyskland, Østrig, Schweiz og Frankrig for at sætte sig ind i en række handelshøjskolars administration.

Professor, dr. oec. P. Nyboe Andersen holdt i august foredrag om aktuelle spørgsmål i handels- og toldpolitikken ved det af Danske Økonomers Forening arrangerede møde på Krogerup Højskole. Endvidere har professor Nyboe Andersen i februar og marts holdt en række gæsteforelæsninger over pengeteoretiske emner ved Norges Handelshøyskole i Bergen og har på Chr. Michelsen-institutet i Bergen den 28. februar 1955 holdt foredrag om Danmarks økonomiske problemer. Professor P. Nyboe Andersen har fortsat været medlem af den i 1949 nedsatte trustkommission.

Professor Palle Hansen har fortsat været tilknyttet det under Handelsministeriets Produktivitetsudvalg nedsatte konsulentudvalg, der har varetaget uddannelsen af 23 industrikonsulenter. Den 27. og 28. oktober 1954 holdt professor Palle Hansen to gæsteforelæsninger ved Svenska Handelshögskolan i Helsingfors over emnet: Kan vi tage ansvaret for årsregnskabets overskudsberegning og formueopgørelse. Den 20. april indledede professor Palle Hansen ved Københavns Universitets økonomiske seminar en diskussion over emnet: Overskudsbegrebet. Derudover har han medvirket ved en række foredrag og konferencer (se side 45 f.).

Professor Jan Kobbernagel deltog den 22.—24. november 1954 i Det Internationale Handelskammers møde i Paris angående udarbejdelsen af standard-agenturkontrakter, og han udarbejdede sammen med advokaten Erik Sjömann, Stockholm, i december 1954 et indlæg om de nordiske landes lovgivning, særlig i relation til import-agenternes stilling. I efteråret

1954 udarbejdede han til Nordisk Handelsrejsendes Union en redegørelse angående en kommende fællesnordisk lovgivning. Han har fortsat haft sæde i handelsministeriets varemærkekommission og har sammen med kontorchef frk. Julie Olsen deltaget i udarbejdelsen af forslaget til en ny danske varemærkelov. Indtil maj 1955 har han været ledende senior i Studenterforeningen.

Docent, dr. phil. Aage Aagesen foretog i oktober en studierejse til Hamborg og Bremen. I februar holdt han i Vesttyskland foredrag om dansk erhvervsgeografi og om Grønland og i marts i Geografforeningen et foredrag: Om bygeografiens metoder og opgaver. I april og juli foretog han studierejser til Storbritannien, Irland, Frankrig, Schweiz, Italien og Østrig.

Docent Ejler Alkjær har holdt en række erhvervsøkonomiske forelæsninger og foredrag i England, Østrig, Norge og Sverige. Han har fortsat medvirket ved gennemførelsen af Det Internationale Handelskammers »market handbook's plan«. I efteråret 1954 blev han valgt til formand for Københavns Turistforening. I november blev det ham overdraget at lede forberedelsen og tilrettelæggelsen af de nordiske handelshøjskolars 2. erhvervsøkonomiske fagkonference, som afholdtes den 26.—30. august 1955.

Lektor, dr. phil. Hakon Stangerup holdt i oktober 1954 fire gæsteforelæsninger på Journalistakademiet i Oslo over emnet: »Avisen — dens funktioner og love« og holdt i februar 1955 ti gæsteforelæsninger på Helsingfors universitet over emnet: »Kulturkamp og idédebat i dansk litteratur«.

Assistent, cand. jur. Mogens Eggert Møller har i forårssemestret studeret skatteret og skatteteori hos professor i finansret og finansvidenskab ved Lunds universitet, jur. dr. Carsten Welinder.

Assistent, cand. oecon. P. Nørregaard Rasmussen har holdt foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 18. januar 1955 om problemer i tilknytning til økonomisk vækst. Han har endvidere været 2. opponent ved det mundtlige forsvar på Stockholms Högskola den 20. maj 1955 af fil. dr. Bengt Metelius' disputats (*Utlandstransaktionerna och den svenska ekonomin*, Stockholm 1955). Ved det XV. nordiske nationaløkonomiske møde i Helsingfors i juni 1955 var han den danske coreferent til et foredrag af Johan Vogt om kapitaldannelsen i underudviklede lande.

Med dette undervisningsårs udløb trækker nogle af vore lærere sig tilbage.

Lektor Svend Jensen, direktør for den grafiske højskole, trækker sig tilbage fra sit lektorat i regnskabsvæsen.

Direktør M. Lublin trækker sig tilbage fra sin undervisning i forsikring, kontorchef Carl Dyrberg fra sin undervisning i erhvervsøkonomi og fg. fuldmægtig Orla Brandt Jensen fra sin undervisning i nationaløkonomi. Frøken Hylleborg Jensen opgiver sin undervisning i spansk.

Ved Handelshøjskolen har der i det forløbne år virket følgende nye lærere:

Sekretær, cand. jur. Verner Goldschmidt (erhvervsret)
 Cand. polit., fru Karen Gredal (erhvervsøkonomi)
 Kontorchef Kaj Hjelmblink H.D. (udenrigshandel)
 Fuldmægtig, cand. oecon. Henning Kjølbye (erhvervsøkonomi)
 Adjunkt, cand. mag. Preben Kryssing-Berg (fransk)
 Translatør, frøken Birthe Langballe (fransk)
 Fru Erna Larsen (stenografi)
 Translatør Vagn Sandberg (engelsk)
 Fru Erna Sølling (spansk)
 Cand. oecon. Carl E. Sørensen (erhvervsøkonomi)
 Assistent Zakken Worre H.A. og H.D. (regnskabsvæsen).

I 1954/55 var der ved Handelshøjskolen ansat 1 direktør, 1 inspektør, 5 professorer, 4 docenter, 23 lektorer, 93 lærere, 2 bibliotekarer samt kontor-, institut- og bibliotekspersonale og 2 skolebetjente.

Undervisningsrådet.

Undervisningsrådet har i årets løb holdt 4 møder.

Censorer.

I stedet for docent, folketingsmand, cand. polit. O. Himmelstrup, der afgik ved døden 31. marts 1954, har Handelsministeriet beskikket kontorchef, cand. polit. Svend Andersen som censor i nationaløkonomi.

Interessefelter.

I løbet af undervisningsåret har lektor, dr. phil. Hakon Stangerup holde forelæsninger over »Amerikas moderne kultur« og »Hovedværker og hovedstrømninger i moderne fransk kultur« (efterårssemestret) samt om »Hovedværker og hovedlinier i dansk kultur 1850—1950« (forårssemestret).

Dr. phil. Holger Brøndsted forelæste i efterårssemestret over »Indtryk fra en rejse i Spanien« og »Træk af Spaniens historie«. I forårssemestret forelæste han over »Det spanske vælde i Amerika«.

Frie forelæsninger og gæster.

Professor Melvin G. de Chazeau, som Handelshøjskolen har fået stillet til rådighed gennem det amerikanske Fulbright program, holdt sin indledningsforelæsning den 4. september over »The Scope and Character of Managerial Economics in U.S.A.«. Herefter holdt han forelæsninger for de H.A.-dagstuderende på 3. og 5. semester og studiekredse over omkostningsteori for Handelshøjskolens dimittender.

Den 15. og 22. september holdt universitetslærer Diego Cuscoy to foredrag på spansk om de Canariske øer, land og befolkning.

I begyndelsen af september gæstede 30 tyske studenter fra Hamborg Handelshøjskolen, og den 30. samme måned overværede de udenlandske handelshøjskolestuderende, der var på praktikanttjeneste i Danmark, en kort forelæsning af docent Ejler Alkjær om Danmarks økonomiske forhold.

Den 20. november udlåntes Handelshøjskolens festsal til Studenterforeningen, der med direktør Ebbe Groes som indleder afholdt en diskussion over emnet »Rationaliseringen, en velsignelse eller en svøbe?«.

I dagene 12. og 14. januar besøgte Handelshøjskolen af professor Meinander, den svenske Handelshögskola, Helsingfors, der ønskede en orientering om studiet i udenrigshandel og den nye konsularundervisning.

Den 18. og 20. januar forelæste Meksikos minister i Danmark, professor A. Manrique, docent Aage Aagesen og Hagen Hasselbalch over Meksiko.

Professor Børge Barfod har den 2. marts og følgende 4 onsdage forelæst over »Forbrugerkreditte«.

Lektor i engelsk ved den svenske Handelshögskola i Helsingfors, B. Grane, besøgte Handelshøjskolen den 21. og 22. marts.

150-årsdagen for H. C. Andersens fødsel markeredes den 1. april med en kort forelæsning af docent P. Høybye, hvorefter skuespilleren Elith Pio oplæste et af digterens eventyr.

Den 4. april havde højskolen besøg af sekretæren fra den svenske Handelshögskola i Helsingfors og den 14. april af lektor B. Carlsen fra samme højskole.

Den 16. april besøgte Handelshøjskolen af professor Schneider, U.S.A., og den 21. april af professor H. B. Eisenberg, U.S.A.

Studierejser for studerende.

Under ledelse af docent Z. D. Lando foretog de studerende på Udenrigshandelstudiets 7. semester i tiden 14.—24. oktober en studierejse til Holland og Vesttyskland.

I betragtning af det industrielle opsving i Vesttyskland og den hurtige genopbygning og aktiviseringen af udenrigshandelen, der har fundet sted i Holland, blev disse to lande valgt som årets rejsemål.

Holland: I Amsterdam besøgte den internationale Bunge-koncern, *Bunge's Handelsmaatschappij N.V.* samt bryggeriet *Heiniken*. I Rotterdam besøgte *Groothandelsgebouw* og *Rotterdamsche Bank*, og der foretoges en havnerundfart.

Vesttyskland: Under opholdet i Frankfurt am Main foretog man besøg hos *Ludwig Krumm A.G.*, Offenbach (et af de førende firmaer inden

for Vesttysklands lædervareindustri), *Vereinigte Deutsche Metallwerke* samt *Adam Opels* fabrikanlæg i Rüsselheim. Fra Köln foretog man en tur til *Farbenfabrik Bayer A.G.*, Leverkusen, og i selve Köln besøgte *Bundesstelle für Aussenhandelsinformation*. I Remscheid besøgte *Deutsche Edel-Stahlwerke A.G.*, og man foretog en tur til *Gedore Werkzeugfabrik*, Lüttringhausen. I Duisburg besøgte *Demag A.G.* og herfra *Hüttenwerk Rheinhausen*. Under et kort ophold i Hamborg deltes holdet til besøg i havnen, i *Weltwirtschaftliches Archiv* og i nogle eksportvirksomheder.

Tilskud.

I 1954/55 modtog Handelshøjskolen et statstilskud til driften på kr. 559.595 og til særlige forskningsopgaver kr. 18.050, hvoraf kr. 15.050 samt saldoen fra ifjor, kr. 6.390, er anvendt i 1954/55, fra Københavns kommune (til Handelshøjskolens sprogundervisning) kr. 20.000, Nicolai H. Knudtzons Legat kr. 3.000 (modtaget gennem Grosserer-Societetets Komité) og fra papirhandler Adolf Levison og Hustrus Legat kr. 400. Frederiksberg kommune har ydet et tilskud på kr. 10.500 til udgifterne ved faget kulturhistorie, og Dansk Reklameforening har givet kr. 600 til Reklamebiblioteket.

Berlingske Tidende har givet kr. 15.000 til afholdelse af udgifterne ved Handelshøjskolens Presseforskning, og Tuborgfondet har ydet kr. 2000 som tilskud til en studierejse.

Foreningen til Unge Handelsmænds Uddannelse har af sine egne legatmidler ydet et tilskud på kr. 10.982,44 og dækket Handelshøjskolens underskud i året 1953/54 med kr. 177.927,48.

Otto Mønstedts Fond har til studier ved Handelshøjskolen bevilget ialt kr. 27.200 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Torben Hauge Andersen	kr. 500
Bent Dyhrfeld-Rasmussen	» 500
Flemming Englund	» 1.000
Oscar Haarder	» 600
Niels Hanager	» 800
Aage Hansen	» 800
Knud Erik Hansen	» 600
Svend Erik Hartmann	» 800
Ole Dam Henriksen	» 500
Ole Hjulmand	» 500
Erik Johansen	» 1.000
Hans Juel-Jensen	» 1.000

Johannes Jørgensen	»	500
Knud Otto Jørgensen	»	600
Erik Keller	»	500
Flemming Klöcker-Larsen	»	1.200
Ole Krogsgaard	»	600
Egon Bent Larsen	»	800
Niels E. Lundsgaard	»	500
Jørgen Nielsen	»	800
Poul W. Nielsen	»	800
Torben Nielsen	»	700
Hans Brodal Rasmussen	»	800

Under specialstudiet udenrigshandel:

Willy Sørensen	kr.	600
----------------------	-----	-----

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Ingrid Bonnez	kr.	300
Margit Christensen	»	600
Anne-Lise From	»	500
Lisbeth Gerhardt-Rasmussen	»	600
Aase Gredal	»	800
Grethe Hansen	»	600
Inger Jacobsen	»	600
Lise Horsfeld Jacobsen	»	600
Kirsten Øbro Jensen	»	600
Birgit Johansen	»	600
Karen Lindholt	»	500
Birgit Lohse	»	600
Liza Heiberg Madsen	»	300
Elisabeth Møllerup	»	500
Lilian Nielsen	»	800
Lis Kreiberg Petersen	»	600
Anne Thorup	»	600
Birgit Winther-Hansen	»	500

Reinholdt W. Jorck og Hustrus Fond har til studier ved Handelshøjskolen bevilget ialt kr. 7.810 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Dagstudiet:

Børge Kjærsgaard Jensen	kr.	500
Karl Erik Jensen	»	500
Erik Johansen	»	500
Johannes Jørgensen	»	400

Knud O. Jørgensen	»	400
Erik Keller	»	1.000
Flemming Klöcker-Larsen	»	400

Aftenstudiet:

Kurt Nutzhorn	»	800
---------------------	---	-----

Under de erhvervsøkonomiske specialstudier:

Forberedelse til 1. del:

Arly B. Thomsen	kr.	500
-----------------------	-----	-----

Regnskabsvæsen:

Erik Ardal	kr.	500
Kaj Røssum	»	450

Salgsorganisation og reklame:

Holger Jensen	kr.	500
---------------------	-----	-----

Udenrigshandel:

Peter Fastrup	kr.	360
---------------------	-----	-----

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Hanne Jepsen	kr.	500
Liza Madsen	»	500

Firmaet Evers & Co.s Studiefond har bevilget kr. 6.000 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Poul Ditmar Andersen	kr.	300
Hans Andreasen	»	500
Flemming Englund	»	500
Ole Friis	»	300
Knud Gleie	»	300
Per Glæsel	»	300
Hans Juel-Jensen	»	800
Børge Kjærsgaard Jensen	»	500
Erik Johansen	»	600
Kenneth Petersen	»	300
Hans Brodal Rasmussen	»	500
Knud E. Hansen	»	500
Karl E. Ravn	»	300

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Lis Petersen	kr.	300
--------------------	-----	-----

Stipendieforeningen Studenternes Venner har bevilget kr. 2.000 til nedenstående studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Nils Henning Hanager	kr. 1.000
Aage Hansen	» 1.000

Garvermester C. W. Gerickes Legat har bevilget kr. 1.400 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Hans Carsten Andreasen	kr. 200
Ole Friis	» 200
Oscar Haarder	» 200
Niels Hanager	» 200
Knud Erik Hansen	» 200
Børge Kjærsgaard Jensen	» 200
Knud Otto Jørgensen	» 200

Julius Skrikes Stiftelse har bevilget kr. 2.000 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Oscar Haarder	kr. 500
Erik Keller	» 500
Ole Krogsgaard	» 500

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Liza Heiberg Madsen	kr. 500
---------------------------	---------

Krista og Viggo Petersens Fond har bevilget kr. 5.000 til følgende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Børge Kjærsgaard Jensen	kr. 1.000
Erik Johansen	» 800
Knud Otto Jørgensen	» 800
Flemming Klöcker-Larsen	» 800
Poul Wendelboe Nielsen	» 800
Hans Brodal Rasmussen	» 800

Vera og Carl Johan Michaelsens Legat har bevilget kr. 1.000 til nedenstående:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Aage Kelsted	kr. 500
Hans Bjerring Larsen	» 500

Kommunelæge Vilh. Chr. Eilschou Holms Legat tildeltes:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Per Glæsel kr. 1.000

Ungdommens Uddannelsesfond har i 1954 bevilget kr. 20.000 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Holger Bjarnt	kr. 600
Flemming Englund	» 300
Henrik Hansen	» 800
Knud E. Hansen	» 500
Svend Hartmann	» 800
Johannes Jørgensen	» 800
Erik Keller	» 500
Børge Kjærsgaard Jensen	» 1.000
Ole Krogsgaard	» 500
Flemming Klöcker-Larsen	» 1.000
H. Bjerring Larsen	» 1.200
Niels Lundsgaard	» 500
J. Bagenkop Nielsen	» 600
Kenneth Petersen	» 600

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Ane-Lise From	kr. 500
Kirsten Gjelstrup	» 600
Doris W. Hansen	» 200
Grethe G. Hansen	» 800
Rigmor Hyldig	» 600
Inger Jacobsen	» 600
Lise Jacobsen	» 600
Hanne Jepsen	» 600
Birte Johansen	» 600
Erna Koschmieder	» 800
Karen Lindholdt	» 800
Lena Madsen	» 600
Kim Munch-Petersen	» 400
Marie Mygind	» 500
Agnes Pedersen	» 500
Kirsten Pedersen	» 300
Vibeke Pedersen	» 400
Erna Rasmussen	» 300
Solveig Schmidt	» 300
Birgit Veileborg	» 300

I 1955 blev der af *Ungdommens Uddannelsesfond* bevilget kr. 16.000 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Poul Ditmar Andersen	kr. 300
Ole Friis	» 300
Knud E. Hansen	» 300
Knud O. Jørgensen	» 300
Walter Jørgensen	» 1.200
Børge Kjærsgaard Jensen	» 300
Ole Krogsgaard	» 300
Egon Larsen	» 300
Christian Nielsen	» 600
Jørgen B. Nielsen	» 300
Lilian Nielsen	» 300
Torben Nielsen	» 300
Kenneth Petersen	» 300
Poul W. Nielsen	» 300
Hans Rasmussen	» 300
Palle Smidt	» 600
Erwin Thomsen	» 300

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Karen Bjerrum	kr. 600
Ingrid Bonnez	» 300
Maud Brimheim	» 800
Anne-Lise Gjerstrup	» 300
Aase Gredal	» 300
Merete Halberg	» 600
Grethe Hansen	» 600
Ingeborg Hemmersam	» 300
Hanne Hvetbo	» 600
Rigmor Hyldig	» 300
Lise Jacobsen	» 300
Margrethe Kampp	» 600
Aase Lauritsen	» 300
Karen Lindholt	» 300
Kirsten Løchte-Jensen	» 700
Anne Munk-Madsen	» 800
Inger Olsen	» 1.000
Tove Poulsen	» 400
Ulla Poulsen	» 300
Anne Wieth-Knudsen	» 300

Grosserer M. Jacobsens Legat har bevilget nedenstående beløb:

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Inger Jacobsen kr. 600

Grosserer Peter Petersen og Hustrus Legat nr. 6 tildeltes til afslutning af studier på Handelshøjskolen:

Axel Pedersen kr. 1.000

Holger Jensen » 800

Børge Lind » 500

Emil P. Hertz og Hustrus Legat har bevilget nedenstående beløb:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Per Glæsel kr. 1.000

Holger Petersens Mindelegat bevilgede nedenstående beløb:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Frida Kristensen kr. 1.200

Sproglærer Ch. Beissels Legat, der er bestemt for sproglærere ved foreningens skoler til studierejser i udlandet, er tildelt:

lektor, cand. mag. Paul Bay kr. 800

Undervisningsministeriet har til middagslegater i 1954 bevilget kr. 5.100 og i 1955 bevilget kr. 4.740 til Handelshøjskolens dagstuderende.

Af *A/S Fisker & Nielsens Legat* er der bevilget ialt kr. 2.950 til følgende studerende:

Under det almene erhvervsøkonomiske studium:

Holger Bjarnt kr. 300

Mogens Friis » 300

Ole Friis » 500

Per Glæsel » 200

Henrik Hansen » 400

Thorbjørn Meyer » 250

Under det tresproglige korrespondentstudium:

Birgit Winther Hansen kr. 500

Til studier i Frankrig:

E. Riis kr. 500

Af *Thure Mårtensons Legat* til fortsatte studier ved en svensk handelshøjskole er der bevilget til:

Børge G. Christensen H.A. og H.D. til studier
ved Handelshögskolan i Stockholm sv. kr. 1.500

Studiefonden.

I det forløbne år er bevilget kr. 4.400 af fonden til 4 studerende.

Lokaler.

Handelshøjskolen har ligesom tidligere år stillet et antal lokaler til rådighed for Handelsministeriet til afholdelse af den teoretiske og praktiske del af revisoreksamen samt til afholdelse af ejendomsmæglereksamen. Desuden stillede lokaler til rådighed for Stenografisk Selskabs stenografilærereksamen i juni samt for Handelsministeriets feriekursus for handelsskolelærere i juli og august.

Fra oktober til februar har Handelshøjskolen stillet lokaler til rådighed for Tandlægehøjskolen til afholdelse af en del af højskolens forprøvekursus i sprog.

Endvidere har det af cand. mag. frk. Ingeborg Stemann ledede feriekursus for udlændinge, der afholdes hvert år i august måned, lånt et antal klasser og auditorier.

Endelig udlåntes et lokale til Tegnerforbundet den 4. september.

Udgivervirksomheden.

Følgende skrifter er udgivet i årets løb:

Skriftrække A:

8. Hakon Stangerup: Kulturhistoriske tekster. Bd. 2. 134 s. 1955.

Skriftrække D:

5. Z. D. Lando: Jugoslavien som forsynings- og aftagermarked. 230 s. 1954.

Skriftrække F:

15. Max Kjær-Hansen: Øl og sodavand på det danske marked. 102 s. 1955.

16. Arne Rasmussen: Pristeori eller parameterteori. 256 s. 1955.

17. Max Kjær-Hansen: Avissalget i København. 96 s. 1955.

Hæfter til sprogundervisningen:

4. Erhvervsgeografiske engelske tekster. 2. udg. 1949. Fotogr. optryk 1955.

12. Opgaver i almindeligt sprog. Tysk. 2. udg. 1955.

14. Opgaver i kommercielt sprog. Engelsk. 2. udg. 1955.

Biblioteket.

Biblioteket har været åbent daglig kl. 10—21 (lørdag 10—18), i juni og august dog 10—18 og i juli 13—15.

Tilvæksten har været 1235 bind (bøger: 573 bd. (deraf 270 i udveksling eller som gave), tidsskrifter: 662 bd.). Der er udskilt 73 bd., således at nettotilvæksten er 1162 bd., der fylder 27 m. I alt er bibliotekets bogbestand 25.027 bind eller 749 m. — Antallet af løbende periodica er 631 (deraf 153 i abonnement, resten i udveksling eller som gave).

Biblioteket har enten på grundlag af vore skriftserier eller Erhvervsøkonomisk Tidsskrift eller Det Danske Marked bytteforbindelser med 63 inden- og udenlandske institutioner.

Foruden lærere og institutternes personale har biblioteket haft 887 lånere, der fordeler sig således: Det almene erhvervsøkonomiske studium 198, specialstudierne 340 (1. del uden valg af speciale 41, bankvæsen 3, forsikring 1, regnskabsvæsen 142, revision 19, salgsorganisation og reklame 86, udenrigshandel 48), andre studerende 17, udenforstående 332 (deraf 53 danske og 4 udenlandske biblioteker). — Antallet af hjemlån har været 5754, der fordeler sig således: lærere og institutter 460, studerende 4309, udenforstående 985 (deraf 260 til danske og 4 til udenlandske biblioteker). Til brug på læsesalen er fra magasinerne fremtaget 12.855 bd., hvortil kommer benyttelsen af de bøger og tidsskrifter, som er anbragt på læsesalen.

Biblioteket virker i nært samarbejde med landets øvrige biblioteksvæsen. Således offentliggøres den udenlandske tilvækst i den af rigsbibliotekaren udgivne Accessionskatalog. Biblioteket er desuden ved bibliotekar Per Boesen repræsenteret i et udvalg, bestående af repræsentanter for de københavnske biblioteker, som holder økonomiske tidsskrifter. Formålet er at rationalisere og koordinere det udenlandske tidsskriftforhold.

Bibliotekets annuum har været 17.000 kr. Dertil kommer Dansk Salgs- og Reklameforbunds årlige tilskud på 600 kr.

Bibliotekar Knud Larsen har holdt forelæsninger om biblioteksbenyttelse for 1. års studerende under det almene erhvervsøkonomiske studium.

Udvalget for Reklamebiblioteket afholdt sit årlige møde den 16. juni. Denne afdeling af biblioteket tæller 1309 bind.

Biblioteket har modtaget gaver fra:

Aalborg Salgs- og Reklameforening
 Affærsøkonomi
 Amerikas Forenede Staters Ambassade
 Arkivar Emilie Andersen
 Konsulent, cand. polit. Helge Andersen
 Arbejdernes Oplysningsforbund
 Arbejdsmarkedskommissionen
 Professor, dr. E. Wight Bakke
 Bank Deutscher Länder
 The Bank of Japan
 Berlingske Forlag

British Institute of Management
 British Iron and Steel Federation
 Chamber of Commerce, Addis Abeba
 Jens J. Christoffersen, Kraus Periodicals,
 Inc., New York
 C.O.F.A.S. Clearings- og Forvaltnings-
 aktieselskabet af 1934.
 Danmarks Nationalbank
 Danmarks Tekniske Bibliotek
 Dansk Principalforening
 Dansk Salgs- og Reklameforbund

- Dansk Ulykkesforsikrings Forening & Foreningen af Gensidige Danske Ulykkesforsikringsselskaber
 Danske Bankers Fællesrepræsentation
 De Danske Mejeriforeningers Fællesorganisation
 Den Danske Nationale Komité under Det Internationale Handelskammer
 Danske Reklamebureauers Brancheforening
 Erhvervsarkivet i Århus
 European Coal and Steel Community
 Fellesbanken A/S, Oslo
 Foreningen af Statsautoriserede Revisorer
 Forsikringsrådet
 Lektor Sven Frederiksen H.D.
 Konsulent, cand. polit. Henning Friis
 Fællesbanken for Danmarks Sparekasser A/S
 Föreningen C. G. R., Helsingfors
 Den Grafiske Højskole
 Grosserer-Societets Komité
 Handelsministeriets Bibliotek
 Handelsministeriets Produktivitetsudvalg
 Civilekonom Arne Henriksson, L.O., Stockholm
 Højesteretssagfører Bernt Hjejle
 Hochschule für Politische Wissenschaften, München
 H. Hollesens Fabrikker
 Industrirådet
 Professor, dr. polit. Carl Iversen
 Statsaut. revisor, cand. merc. H. Hjerno Jeppesen
 Johns Hopkins University
 Journalistforeningen
 Juridisk Laboratorium
 Lektor Søren Kolind
 Det Kgl. Bibliotek
 Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Bibliotek
 Kontoret for Mejeristatistik
 Kungl. Biblioteket, Stockholm
 Københavns Kommune, Administrationskommissionen
 Landsorganisationen i Sverige
 Det Landøkonomiske Driftsbureau
 The Legation of Canada
 Metropolitan Life Insurance Co., Policyholders Service Bureau, New York
 Ministry of Information, Djakarta, Pertjetakan Negara, Indonesia
 Direktør, lektor Kristian Møller
 Nationalekonomiska Institutionen, Uppsala
 Nederlandsche Economische Hoogeschool te Rotterdam
 Ligningsinspektør, cand. polit. Axel A. Nielsen
 Norges Kooperative Landsforening
 Norddeutsche Bank Aktiengesellschaft, Hamburg
 Norsk Produktivitetsinstitut
 Ohio State University, Bureau of Business Research
 Privatbankens Økonomikontor
 Provinshandelskammeret
 Rhein-Main Bank
 De Samvirkende Brugsforeninger
 Sparekassen for København og Omegn
 Statens Järnvägsstyrelses Bibliotek, Stockholm
 Statens Kornforretning, Oslo
 Statens Trykningskontor
 Det Statistiske Departements Bibliotek
 Storårhuskommissionen ved Stiftamtmand H. Lorentzen
 Studieselkapet for Nord-Norsk Næringsliv
 Svenska Arbetsgivareföreningen, Stockholm
 Svenska Skofabrikantföreningen
 Svenska Tidningsutgivareföreningen
 Sveriges Allmänna Exportförening
 Telefon Fabrik Automatic
 Textile Workers Union of America, CJO, Research Department
 Thomas B. Thrige, Odense
 Trustskommissionen
 Udenrigsministeriet
 Udvekslingsinstituttet
 United Nations. Economic Commission for Europe
 Universitetets Socialøkonomiske Institut, Oslo
 Universitetsbiblioteket, Oslo
 University of California, Institute of Industrial Relations
 University of Texas, College of Business Administration, Bureau of Business Research
 Sekretær, cand. jur. Ib Ørkild-Hansen

Bankinstituttet.

Instituttet har i det forløbne år som sædvanlig tjent som laboratorium for de bankstuderende, der i vid udstrækning har benyttet sig af instituttets samlinger og håndbibliotek. Desuden har instituttet i et vist omfang været andre studerende ved Handelshøjskolen og provinsbankfolk behjælpelig med litteratur- og anden faglig vejledning.

Arbejdet med udarbejdelsen af en oversigt over EPU's udvikling og virksomhed er færdiggjort i årets løb. Oversigten, der foreligger i duplikeret form, vil blive benyttet ved undervisningen i det nye undervisningsår. Endvidere har instituttet fortsat arbejdet med udarbejdelsen af en samlet oversigt over førende penge- og kapitalmarkeder til brug for de studerende ved bankstudiet.

Udover de af afgangsholdet udarbejdede studiekredsopgaver er instituttets samlinger i det forløbne år forøget med de sidste regnskaber og årsberetninger fra danske og udenlandske penge- og kreditinstitutioner samt forskellige løbende publikationer af økonomisk og bankteknisk art. Også håndbiblioteket er blevet forøget med nye bøger, deraf flere som gave.

Instituttet har i det forløbne år stået under ledelse af direktør for Danske Bankers Fællesrepræsentation, lektor, cand. polit. Kristian Møller. Som fast assistent har funget Børge Andersen H.D.

Forsikringsinstituttet.

Instituttet har under ledelse af professor, dr. oec. P. Nyboe Andersen og professor Jan Kobbernagel og med cand. polit. Knud Hansen som assistent fortsat sit arbejde efter de retningslinier, der i anledning af instituttets genoprettelse blev udførligt omtalt i årsberetningen for 1952/53. Instituttet har hjulpet Handelshøjskolens studerende med at finde frem til materiale fra egne og andres samlinger til løsning af studiekredsopgaver og »store opgaver«. Desuden har instituttet som hidtil haft forbindelse med udenlandske organer. Således har Försäkringsbolagens Företags-ekonomiska Forskningsnämnd i Stockholm fået bistand for at kunne foretage internationale sammenligninger i en undersøgelse, lige som Insurance Society of New York og professor de Mori, Rom, har fået udførlige redegørelser for forsikringsundervisning og -forskning i Danmark.

Instituttets samlinger er forøget med materiale fra danske og udenlandske institutioner og selskaber, med tidsskrifter og med de opgaver, der i årets løb er skrevet af studerende. Arbejdet med et kartotek over de 4 ugers opgaver, der blev skrevet af eksamenskandidaterne under de fem tidligere specialstudier i forsikring, er blevet påbegyndt. Samlingen af disse opgaver vil blive overflyttet fra Handelshøjskolens arkiv til instituttet.

Assistenten har fortsat sit arbejde med genforsikringsproblemer. Det har vist sig ønskeligt at gøre undersøgelsen af disse mere dybtgående end oprindeligt påtænkt, hvorfor det er besluttet at afhjælpe det mest påtræn-

gende behov for undervisningsmateriale i faget gennem udarbejdelse af et kompendium i »Genforsikringsformer og -kontrakter«. De økonomiske problemer inden for genforsikring, som især er behandlet i beretningsåret, har haft relation til fastsættelse af maksimale, konstruktion af hensigtsmæssige genforsikringsformer og fastsættelse af genforsikringspræmier, herunder også spørgsmålet om ligelig belastning af forskellige genforsikringskontrakter. Når assistenten har afsluttet ovennævnte kompendium, der vil indeholde visse af resultaterne af det hidtidige arbejde, bl. a. en ny systematik for inddeling af genforsikringsformerne, vil han fortsætte undersøgelserne over genforsikringens økonomiske problemer.

I forbindelse med sin undervisning i faget organisation og akkvisition har assistenten bl. a. behandlet visse problemer vedrørende aflønningsformer for akkvisitører. I en artikel om »De kundepåvirkende handlingsparametre«, offentliggjort i Det danske Marked, er nogle resultater af nævnte undersøgelse blevet generaliseret med henblik på salg i almindelighed.

De frie forelæsninger, der afholdes i samarbejde med Forsikringsforeningen som en udbygning af forsikringsundervisningen, er blevet fortsat i årets løb med to forelæsningsrækker:

Direktør E. Nørgaard, Brandassuranceforeningen af 1848: Risikobedømmelse i brandforsikring (6 timer i efterårssemestret).

Overlæge, dr. med. Vagn Mortensen: Risikobedømmelse i livsforsikring (3 timer i forårssemestret).

Disse forelæsninger blev foruden af de studerende overværet af godt et halvt hundrede andre deltagere.

Det økonomiske Forskningsinstitut.

I lighed med foregående år har instituttet medvirket ved undersøgelser over detailhandelens økonomiske forhold. Der henvises til den særskilte beretning herom, idet det bemærkes, at det i beretningsperioden er blevet overvejet på instituttet at tage dette materiale, der nu omfatter op til 6 år, op til en fornyet bearbejdning, under hvilken materialet da skulle betragtes som en helhed.

Instituttets leder, professor, dr. oecon. P. Nyboe Andersen, har i beretningsperioden fortsat og afsluttet arbejdet med den i tidligere beretninger omtalte lærebog i udenrigsøkonomi. Der er herunder foretaget en række gennemgribende ændringer af såvel de tre første kapitler omhandlende de mere teoretisk betonedede problemer, som af de to følgende kapitler om henholdsvis valutapolitik og told- og handelspolitik. Derudover er et afsluttende kapitel om internationalt økonomisk samarbejde blevet udarbejdet, ligesom litteraturlisten er blevet gennemarbejdet. Hele bogen er nu i trykken og vil kunne udkomme inden udgangen af 1955.

Lektor Bjarke Fog har fortsat og afsluttet indsamlingen af materiale til sin undersøgelse over priskalkulation og prispolitik i den danske industri. Der er blevet gennemført to specielle undersøgelser, en for farve- og lakindustrien og en for radioindustrien. Særskilte beretninger herom er blevet duplikeret og er nu sendt til interesserede virksomheder i de to brancher til udtalelse.

Efter at indsamlingen af materiale kunne betragtes som afsluttet, har lektor Fog gennemgået de indsamlede oplysninger og på grundlag heraf har han forsøgt at gennemføre en sammenligning mellem prisdannelsen, som den foregår i virkeligheden, og som den fremstilles i den teoretiske driftsøkonomi. Også denne del af arbejdet er nu så vidt fremskredent, at et færdigt manuskript foreligger.

Instituttets assistent, cand. oecon. P. Nørregaard Rasmussen, har fortsat udarbejdelsen af de i Det danske Marked kvartalsvis offentliggjorte konjunkturoversigter. Assistenten har videre på forskellig vis været instituttets leder behjælpelig ved udarbejdelsen af den omtalte lærebog i udenrigsøkonomi.

I beretningsperioden har assistenten, som varetager undervisningen i matematik for studerende ved det almene erhvervsøkonomiske studium, påbegyndt arbejdet med en ny udgave af det i tidligere beretning omtalte kompendium i matematik, som er udsendt fra instituttet. Kompendiet vil dels blive ændret under hensyntagen til de ved undervisningen indvundne erfaringer, dels under hensyntagen til at nysproglige studenter fra og med sommeren 1956 overhovedet ikke vil have modtaget undervisning i matematik i gymnasiet. Videre er det hensigten at udvide fremstillingen ved at give flere illustrerende eksempler hentet fra matematisk formuleret økonomisk teori. Den nye udgave af kompendiet vil antagelig foreligge sommeren 1956.

Assistenten har videre i beretningsperioden udarbejdet en kortfattet oversigt over Danmarks erhvervsstruktur. Manuskriptet hertil, som antagelig omfatter godt 100 tryksider, omfatter efter en kort indledning en gennemgang og beskrivelse — på grundlag af offentliggjort statistisk materiale — af de enkelte erhverv afsluttende med en samlet oversigt over erhvervssammenhæng, levefod, m.v. Manuskriptet vil nu blive oversat til tysk og udsendt af Det danske Selskab som et bidrag til oplysningsarbejdet om Danmark i udlandet.

Assistenten har gennemgået en del af litteraturen om økonomisk vækst og har gennemført en række beretninger til illustration af konjunkturspredning mellem landene.

Det i foregående beretning omtalte manuskript, der er udarbejdet af assistenten, og som omhandler forbindelsen mellem erhvervene, er i beretningsperioden blevet kritisk gennemgået, og de omfattende beregninger er blevet kontrollerede. Det afsluttede manuskript blev i slutningen

af december indleveret til det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet med anmodning om, at afhandlingen måtte blive antaget til forsvar for den statsvidenskabelige doktorgrad. Efter at et sagkyndigt udvalg har afgivet indstilling herom, har fakultetet — efter beretningsperiodens udløb — antaget afhandlingen. Afhandlingen — som har titlen »Studies in Inter-Sectoral Relations« — er derefter gået i trykken og vil udkomme hen mod nytår.

I beretningsperioden har instituttet været ledet af professor, dr. oecon. P. Nyboe Andersen, og lektor, cand. polit. Bjarke Fog, medens assistenten som sidste år har været cand. oecon. P. Nørregaard Rasmussen.

Detailhandelens regnskabsundersøgelse.

I fortsættelse af tidligere års statistiske undersøgelser over detailhandelens økonomiske forhold har Det økonomiske Forskningsinstitut og Regnskabslaboratoriet i fællesskab udarbejdet beretninger vedrørende året 1954 for følgende brancher:

Boghandel (175 forretninger)
Møbelhandel (45 forretninger)

De medlemmer af de pågældende brancheforeninger, der har afgivet oplysninger til brug for undersøgelsen, har hver især fået tilsendt et eksemplar af den udarbejdede beretning samt en skematisk oversigt, der viser deres forretnings tal sammenholdt med gennemsnittet for den tilsvarende størrelsesgruppe.

Arbejdet er foregået under ledelse af professor Palle Hansen og lektor Bjarke Fog, medens selve beregningsarbejdet og størstedelen af den omfattende korrespondance er blevet udført af cand. polit. T. B. Riber.

Eksportinstituttet.

Eksportinstituttets arbejde har i beretningsperioden omfattet dels undersøgelsesvirksomhed inden for udenrigsøkonomiens område, dels laboratorievirksomhed for Handelshøjskolens studerende under specialstudiet Udenrigshandel.

I. Undersøgelsesvirksomhed.

1. *Markedsundersøgelser.* Som omtalt i tidligere beretninger har instituttet i de senere år foretaget en række undersøgelser af mindre kendte udenlandske markeder. Den markedsundersøgelse vedrørende Jugoslavien, som instituttets leder, dr. Z. D. Lando, har arbejdet på gennem 2 år, er i slutningen af 1954 blevet udsendt som nr. 5 i Handelshøjskolens skrift-række D, *Eksportinstituttets skrifter*, under titlen: *Jugoslavien som forsynings- og aftagermarked (Trading With Yugoslavia. With a Summary and List of Tables in English).*

Nogle af markedsundersøgelsens mere almindelige metodeproblemer er også blevet taget op af instituttet. En redegørelse fra dr. Lando vil komme til at indgå i en rapport om de metoder, der i U. S. A. bringes i anvendelse ved markedsundersøgelser.

2. *Råvaremarkedet*. Instituttets assistent, cand. polit. Lauge Stetting, har indsamlet materiale og gennemgået litteraturen om råvarernes markedsøkonomi. Da de udenrigshandelsstuderendes behov for en skriftlig fremstilling af problemerne vedrørende råvarehandel, råvarepriser og råvarepolitik er meget presserende, er det tanken først og fremmest at udarbejde et kompendium herom. Heri vil der med henvisning til den almindelige pristeori blive givet en kort fremstilling af teorien om råvarernes prisdannelse. I forbindelse med en redegørelse for råvaremarkedets struktur (herunder efterspørgsels- og udbudsforhold, aftalers og sammenslutningers betydning samt spekulationens indflydelse) vil de forklarende variables indvirkning på råvarepriserne blive søgt belyst. Der vil blive redegjort for den nationale og internationale råvarepolitikens vigtigste problem: Ustabiliteten og dens virkninger. Mellemlkrigstidens råvarepolitik vil blive udførligt analyseret. På baggrund af mellemlkrigsårenes erfaringer vil efterkrigstidens råvarepolitik blive behandlet. Endelig vil gennemførte og foreslåede indgrebs virkninger blive drøftet. Kompendiet udarbejdes af instituttets leder og assistent i fællesskab.

3. *Aktuelle udenrigshandelsproblemer*. Instituttet har endvidere arbejdet med aktuelle udenrigshandelsforhold. Herunder har man bl. a. beskæftiget sig med det danske valutaproblem. En afhandling herom af dr. Lando: »The Danish Krone«, er offentliggjort i *The Bankers Magazine*, februar 1955, p. 140—145.

II. Laboratorievirksomhed.

1. *Vejledning af de studerende*. Denne vejledning omfatter såvel de udenrigshandelsstuderende som de H.A.-studerende, der deltager i studiekredsen Varehandel. Man tilstræber først og fremmest at lære de studerende fremgangsmåden, hvorpå de finder litteraturkilder til de stillede studiekredsopgaver. Endvidere er man de studerende behjælpelig med indsamling af oplysninger om aktuelle forhold. Endelig bistår man de udenrigshandelsstuderende med tilrettelæggelse af arbejdet i læsekredsene og giver dem anvisninger med hensyn til de undersøgelser, der skal foretages i marken.

2. *Læsekredse m. m.* Studieholdene under studiet Udenrigshandel er opdelt i læsekredse på 3—5 medlemmer. I læsekredsene drøfter de studerende læsestoffet og emner under det udenrigsøkonomiske område. Desuden danner læsekredsene arbejdsgrupper, der har til opgave i fællesskab at undersøge visse nærmere opgivne emner. Resultaterne af disse under-

søgelses fremlægges derefter i form af korte indlæg for det samlede hold. I det forløbne år har man på denne måde behandlet følgende emner:

Strukturændringer i handelen på det fjerne østen.

Den mindre industris eksportproblemer med særligt henblik på finansieringen.

Det kommercielt komplementære princip (teknisk og branchemæssig samhörighed, dobbeltsidig handel og andre kombinationsmuligheder) i eksporthandelen.

Forudsætninger og betingelser for udenlandske kapitalinvesteringer i Vesteuropa med særligt henblik på Danmark.

Nyere tendenser inden for danske importhandel belyst ved eksempler.

Den danske landbrugseksports afsætningsvilkår under langtidsaftalerne og under frie handelsforhold.

Den philippinske professor Pio G. DeCastro, som er Chairman, Management Advisory Board, Price Stabilization Corporation, Manila, Philippinerne, og som opholdt sig i Danmark for som Technical Assistant at studere vore tekniske og økonomiske forhold, holdt for de udenrigshandelsstuderendes afgangshold en forelæsning med efterfølgende diskussion over »East-Asia's Economic and Trade Problems«.

Da professor DeCastro ytrede ønske om at overvære en af vore studiekredse, der skulle behandle det danske landbrugs aktuelle eksportproblemer, udarbejdede de pågældende studerende engelske resuméer af henholdsvis studiekredsopgaven og deres konstruktive indlæg samt kritiske indlæg. I den diskussion, der normalt følger på arbejdernes fremlæggelse, og som denne gang blev ført på engelsk, deltog foruden vor philippinske gæst tillige en stor del af vore studerende.

3. *Virksomhedsbesøg.* Der blev i årets løb aflagt besøg i følgende virksomheder:

Öresundsvarvet A.B., Landskrona,
A.B. ADDO, Malmö,
A/S Junckers Savværk, Køge.

Virksomhedsbesøgene tilsigter at give undervisningen den praktiske baggrund, som tjener til at levendegøre teorien. Besøgene lægges hovedsagelig til virksomheder, der har tilknytning til udenrigshandel.

Besøget på Öresundsvarvet i Landskrona. Formålet med dette besøg var at skaffe sig klarhed over, hvorledes et skibsværft tilrettelægger sine indkøb af råmaterialer samt det maskinelle og andet udstyr, der indgår i skibsbygningen. Endvidere ønskede man oplysning om ordrehvervelse, finansiering, herunder kredit- og betalingsvilkår. — Efter en kort rundgang på værftet gjorde kamrer Liljegren og indkøbschef Swensson rede for de ovennævnte spørgsmål, hvorpå fulgte en drøftelse med livlig deltagelse fra de studerendes side.

Besøget hos ADDO, Malmö. Det var for at høre om nyere eksportmetoder, vi opsøgte dette driftige svenske foretagende, hvis produktion af regnemaskiner for langt den overvejende dels vedkommende bliver afsat på hen ved 100 udenlandske markeder. — Virksomhedens administrerende direktør, civilingeniør Gunnar Agrell, gav en udførlig redegørelse for foretagendets afsætningsorganisation og de specielle forhold, der gør sig gældende på de mange markeder. I den påfølgende drøftelse blev der lejlighed til at få adskillige aktuelle eksportproblemer uddybet og til at drage sammenligning mellem danske og svenske eksportformer.

Besøg på Junckers Savværk, Køge. Det, der under dette besøg særlig tiltrak sig de studerendes opmærksomhed, var udnyttelsen af træaffaldet, som A/S Junckers Trækemi har iværksat til fremstilling af hårdtræmasse (halvkemisk masse af bøgetræ), der næsten udelukkende finder afsætning uden for Danmarks grænser. Direktør Hooge indledede med et kort rids af Junckers Savværks tilblivelse, virksomhedens tekniske udbygning og kommercielle forgrening. Endvidere gjorde direktør Hooge særlig rede for virksomhedens afsætningsorganisation med særligt henblik på de udenlandske markeder. — Efter en kort rundgang var der lejlighed til at fremdrage adskillige af de behandlede spørgsmål til en nærmere drøftelse. Af særlig interesse var spørgsmålet om »opsamlingseksportøren«, dennes virkemåde og det forbehold (reklamationsregres), han arbejdede under. Også mere almene spørgsmål fra eksporthandelens område, ikke blot eksport af træmasse, men også eksport af færdige trævarer, blev indgående diskuteret.

4. *Dimittenderne og instituttet.* Som tidligere har instituttet også i det forløbne år draget nytte af dimittendernes praktiske erfaring og indsigt. Adskillige af H.D.erne, der har deres virke i udenlandske erhvervsvirksomheder eller erhvervsorganisationer, har med stor beredvillighed stillet sig til vor disposition med fremskaffelse af oplysninger, der kunne underbygge vor undervisning.

Til gengæld har instituttet i vis udstrækning ydet sin bistand til H.D.ere ved planlæggelse af forretningsrejser eller studieophold, der havde undersøgelse af markedsforhold til formål. Vi har endvidere været dem behjælpelig med løsningen af forskellige udenrigshandelsproblemer, ligesom mange af dem har benyttet sig af vore samlinger og vort indeks.

5. *Instituttets samlinger.* Som tilfældet har været i tidligere år, har instituttet i beretningsperioden modtaget en række publikationer, herunder især beretninger og rapporter fra tilsvarende institutter i andre lande, fra internationale organisationer og udenlandske banker, handelsorganisationer og regeringskontorer. Instituttets samling af studiekredsopgaver er vokset med 125 opgaver. Samlingen fra og med 1940 udgør herefter 1920 opgaver.

6. *Udlån og besøg.* Udlånenes antal er gået væsentligt tilbage, nemlig fra 2570 i 1953/54 til 1480 i 1954/55. Hovedårsagen hertil er en i beretningsåret truffet beslutning om, at Handelshøjskolens studerende kun kan låne ældre studiekredsopgaver til brug for opgaveløsning m.v., såfremt der foreligger udtrykkelig tilladelse fra den studerendes lærer i det pågældende fag. Også besøgenes antal er naturligvis påvirket af denne bestemmelse. Medens antallet af besøgende i 1953/54 var 5252, udgjorde det i beretningsåret 2655. Tilbagegangen i udlån og besøg hænger antagelig også sammen med, at instituttets åbningstid siden foråret har været noget kortere end tidligere. Blandt instituttets udenlandske gæster var der, foruden fra nabolandene, besøgende fra Jugoslavien, U.S.A., Phillippinerne og Ceylon.

III. Udenrigshandels-indeks.

Som et væsentligt grundlag for instituttets undersøgelsesvirksomhed og til støtte for nuværende og tidligere studerende, der søger oplysninger om aktuelle udenrigsøkonomiske emner, foretager instituttet en løbende registrering af artikler i en række udenlandske tidsskrifter og dagblade. Registreringen har i beretningsåret omfattet følgende periodiske publikationer:

Aussenhandelsdienst
 Chamber of Commerce Journal
 Economist
 Export
 Financial Times
 Foreign Commerce Weekly
 Neue Zürcher Zeitung
 Norges Utenrikshandel
 The Times Review of Industry
 Wirtschaftliche Mitteilungen
 Wirtschaftsdienst

Instituttets kartotek over registrerede artikler er tilgængeligt for enhver interesseret. Antallet af skrevne kort har for det forløbne år andraget ca. 6.300. Kartoteket for årene 1952/55 udgør herefter ca. 32.300 kort. Kortene fra før 1952 er arkiveret, men er stadig tilgængelige.

IV. Instituttets arbejde udadtil.

Instituttet har i det forløbne år besvaret en hel del forespørgsler fra erhvervsvirksomheder vedrørende import- og eksportmetoder, handelsklau-suler, kredit- og betalingsbetingelser m. m.

Instituttets leder har haft besøg af to studiedelegationer fra Jugoslavien

og har for begge holdt forelæsning om studiet Udenrigshandel samt om Eksportinstituttet, dets genopbygning og opgavekreds.

Sproglaboratoriet.

Sproglaboratoriet har fortsat sit arbejde med indsamling og ordning af sproglige optegnelser, besvarelse af forespørgsler, samt med forberedelse, udarbejdelse og mangfoldiggørelse af undervisningsmateriale.

Håndbogssamlingen er blevet udvidet med mange nye ordbøger på alle studiesprogene. Især må fremhæves de mange specialordbøger, der myldrer frem i disse år på områder som økonomi, finansvæsen, forsikring, søfart, luftfart, radio og fjernsyn, typografi, almindelig teknik og jura. Ikke mindst den tyske samling af almene og specielle håndbøger er blevet stærkt forøget.

Laboratoriets samlinger har været anvendt til forarbejder til den store fransk-danske ordbog, som ledes af docent P. Høybye og professor A. Blinkenberg, Århus Universitet.

Delvis på basis af laboratoriets italiensk-danske samling har lederen sammen med translator fru Johanne Mengel udarbejdet manuskript til en italiensk-dansk ordbog på ca. 500 sider, som financieres og udgives af Det Berlingske Forlag. Bogen, som er færdig i 1. korrektur, udkommer i løbet af vinteren 1955/56. En tilsvarende dansk-italiensk ordbog vil på lignende måde blive udarbejdet i det kommende år på basis af det gennem de sidste tre år opsamlede meget fyldige materiale. I det forløbne år er dette indsamlingsarbejde blevet fortsat med bistand af fru Erna Larsen samt af mag. art. Ulf Kjær-Hansen. Den sidstnævnte har for et tilskud fra rådighedssummen foretaget en omfattende excerpering af kommercielle ord og udtryk.

Laboratoriet har været ledet af docent, dr. phil. Poul Høybye, som tillige har forestået de franske og italienske samlinger, medens de engelske har været ledet af lektor, cand. mag. Børge Maaløe, og de tyske af lektor, cand. mag. Henry Verner Larsen. Som fast assistent har stud. mag. fru Esther Dinsen fungeret siden 21. januar 1955.

Regnskabslaboratoriet.

Regnskabslaboratoriet har i årets løb fortsat sit arbejde inden for de områder, der er tilknyttet fagene regnskabsvæsen og revision.

I beretningsperiodens løb har professor Palle Hansen bl. a. medvirket ved følgende foredrag og konferencer:

»Kan regnskabsfolk og revisorer stå inde for årsregnskabets overskudsberegning og kapitalopgørelse?« (Foreningen af danske Erhvervsøkonomer).

Virksomhedslederkonference om lønsomhedskontrol på Svenska Handelshögskolan i Helsingfors.

- »Kan vi tage ansvaret for årsregnskabets overskudsberegning og formueopgørelse. (To gæsteforelæsnings ved Svenska Handelshögskolan i Helsingfors).
- Virksomhedslederkonference om lønsomhedskontrol på Norges Handelshøyskole i Bergen.
- »Driftsøkonomiens hovedproblemer« (Danmarks Arbejdslederinstitut).
- Virksomhedslederkonference om økonomisk virksomhedsledelse (Dansk Nationalkomité for rationel Organisation).
- Virksomhedslederkonference om lønsomhedskontrol på Handelshøjskolen i Århus.
- Virksomhedslederkonference om lønsomhedskontrol på Svenska Handelshögskolan i Helsingfors.
- »Hovedproblemer i økonomisk virksomhedsledelse« (lektioner for en udvalgt gruppe af civilingeniører i ledende stillinger i danske industrivirksomheder, arrangeret af Dansk Ingeniørforening).
- Konferencer i økonomisk virksomhedsledelse for lærere og konsulenter ved Jydsk Teknologisk Institut og Teknologisk Institut i København. (På foranledning af Handelsministeriets Produktivitetsudvalg).

Sammen med lektor Bjarke Fog har professor Palle Hansen fortsat ledet undersøgelsen af butikshandelens økonomi efter opfordring af »De danske Handelsforeningers Fællesorganisation«, herom henvises til særskilt beretning for »Detailhandelens regnskabsundersøgelser«.

Regnskabslaboratoriet har fortsat arbejdet med indsamling, katalogisering og arkivering af offentliggjorte årsregnskaber. Samlingen omfatter nu 7.297 regnskaber fra ialt 806 virksomheder.

168 handels- og industrivirksomheder	med 2.331 regnskaber	
47 dampskibsselskaber	» 544	»
226 banker og sparekasser	» 2.411	»
58 forsikringsselskaber	» 508	»
29 kredit- og hypotekforeninger	» 422	»
79 udenl. industri- og handelsvirksomheder ...	» 293	»
184 udenlandske banker	» 723	»
8 andelsselskaber	» 37	»
5 velgørenhedsinstitutter	» 11	»
2 andre selskaber	» 17	»

Laboratoriets opgavesamling er forøget med opgaver givet ved diplomprøven og erhvervsøkonomisk eksamen samt prøven for statsautoriserede revisorer.

I det forløbne år har Regnskabslaboratoriet været ledet af professor

Palle Hansen. Som medarbejdere har virket assistent Flemming Jensen H.A. og H.D. samt fra 1. marts 1955 assistent Zakken Worre H.A. og H.D.

Instituttet for Salgsorganisation og Reklame.

I. Den almindelige virksomhed.

Instituttet har i overensstemmelse med sine statutter i det forløbne år 1) virket som organ for forsknings- og publikationsvirksomhed inden for det afsætningsøkonomiske område, 2) arbejdet som en servicecentral for de studerende ved Handelshøjskolen, specielt med henblik på studiekredsarbejdet, 3) i et vist omfang virket som fordelingscentral for oplysninger til det praktiske erhvervsliv og 4) været formidlingsorgan for det arbejde, som udføres ved tilsvarende udenlandske institutter og institutioner.

II. Forsknings- og publikationsvirksomheden.

1. Større afsluttede afhandlinger.

Arne Rasmussens i sidste beretning omtalte arbejde med afsætningsproblemerne er efter visse omarbejdninger og tilføjelser blevet offentliggjort som nr. 16 i skrifertrækken: Skrifter fra Instituttet for Salgsorganisation og Reklame. Titlen er: *Pristeori eller parameterteori. Studier omkring virksomhedens afsætning.*

Bogen er et forsøg på at videreføre teorien om den monopolistiske konkurrence, således at denne bringes endnu et skridt i retning af virkelighedsnærhed og direkte anvendelighed på den enkelte virksomheds salgspolitiske dispositioner.

Arbejdet falder i 4 hovedafsnit, hvoraf det første er viet en gennemgang af visse basisdefinitioner og en bred problemoplægning. I andet hovedafsnit gennemgås samtlige de faktorer, virksomheden kan bringe i anvendelse for at påvirke sin afsætning. Det er her en hovedtese, at disse såkaldte handlingsparametre må behandles på lige fod. Den monopolistiske konkurrences teori er således ikke en speciel prisdannelsesteori, hvor virkningen af de øvrige handlingsparametre kan betragtes som mindre modifikationer til hovedresultatet. Såvel konkurrenters som konsumenters reaktioner er forskellige for handlingsparametrene, og man må behandle dem alle partielt og jævnsides. Denne hovedtankegang videreføres til definitionen af konkurrencebegrebet, hvor forfatterens synspunkt er, at den enkelte virksomheds afhængighed af andre virksomheder ved parameterfastsættelsen må anskues ud fra sammenhængene mellem den ene virksomheds afsætning på den ene side og alle den anden virksomheds handlingsparametre på den anden.

I bogens tredje hovedafsnit behandles to nært sammenhængende problemkredse. Den ene er begrebet konsumentenhed, der er et primært udgangspunkt ved analyse af virksomhedens afsætningsforhold, idet svingninger i efterspørgslen udelukkende kan være betinget af ændringer i

antallet af konsumentenheder. Den anden er begrebet »en vares afsætningsmæssige udviklingsstade«, som bygger på, at samtlige varer, der introduceres på markedet, synes at følge en bestemt udviklingskurve. Det gennemgås, hvorledes de forskellige handlingsparametres evne til at påvirke afsætningen er varierende, alt efter hvor langt frem på denne udviklingskurve man er nået. Denne model vil have en forskellig betydning for kortvarige og for langvarige goder, idet udviklingen for disse sidste først må blive en stigning i afsætningen og derfor et fald fra det tidspunkt, på hvilket stigningen i udviklingskurven har nået sit maksimum. Analysen kompletteres med empiriske eksempler til underbygning af den opstillede teori. I hovedafsnittets to sidste kapitler gennemgås sammenhængen mellem det afsætningsmæssige udviklingsstade og virksomhedens handlingsparametre.

Bogens fjerde hovedafsnit indeholder forsøg på at omskrive virksomhedens økonomiske ligevægtsbetingelser i en mere realistisk retning. De teoretiske betragtninger kompletteres med analyse af materiale fra praksis. I hovedafsnittets andet kapitel knyttes tråden bagud til det opstillede konkurrencebegreb, som nu sammenholdes dels med hovedtesen om ligelig vægt på samtlige handlingsparametre, dels med de omformede ligevægtsbetingelser. Forfatteren viser, hvorledes det for virksomhedens afsætning er afgørende både, *hvorvidt* konkurrenterne reagerer, og *hvornår* de reagerer. De enkelte handlingsparametres anvendelighed i konkurrencen gennemgås. I denne forbindelse inddrages varens afsætningsmæssige udviklingsstade til forklaring af de enkelte handlingsparametres betydning.

Bogen afsluttes med et Appendix, hvori elasticitetsbegrebet gennemgås, ligesom det vises, hvorledes elasticiteten kan måles på afsætningskurver af givne former.

Den foreliggende afhandling blev antaget til forsvar for den økonomiske doktorgrad ved Handelshögskolan i Stockholm. Den mundtlige handling fandt sted den 21. maj 1955, og opponenter var: Professor, fil. dr. Harald Dickson, Handelshögskolan i Göteborg og direktør Leif Holbæk-Hanssen H.D., Oslo.

I rækken af efterspørgselsanalyser for danske varer offentliggjordes i beretningsåret som nr. 15 i skriftrækken: Skrifter fra Institutet for Salgsorganisation og Reklame: »Øl og sodavand på det danske marked. En analyse af forbrugsudviklingen for og efterspørgselen efter bryggeriprodukter i årene 1920—1951.«

Bogen falder i 7 hovedafsnit, således at det første af disse behandler det principielle grundlag og grundmaterialet for de følgende analyser. Det viste sig nødvendigt at gennemføre ialt 6 analyser for at få dækket vareområdet. Den følgende fremstilling er derfor delt i 6 hovedafsnit — eet for hver varegruppe.

Den første — og største — analyse koncentrerer sig om øl af skatteklasse I

og luksusøl. Som konsumentenhed (det vil sige mulig forbruger) betragtes ethvert individ over 20 år. Resultatet af analysen blev, at de væsentligste efterspørgselsdeterminanter er (1) sommertemperaturen, (2) den nominelle pris og (3) konjunkturudviklingen. Der blev fundet en priselasticitet på $\div 0,5$, en elasticitet med hensyn til beskæftigelsen på $0,8$, medens sommertemperaturen påvirkede salget således, at årsafsætningen voksede med $0,6\%$ for hver grad, sommertemperaturen steg. De fundne resultater baseredes på materialet fra 1920 til 1938. Anvendes de på forbrugstillene for de normale efterkrigsår, viser den stedfundne efterspørgselsfunktion en konstant undervurdering på ca. 25% . En forskydning af forbrugsvanerne synes således at have fundet sted i løbet af krigsårene.

Derefter redegøres for resultaterne med hensyn til pilsnerøl af skattekasse II. Hovedkonklusionen er, at trenden har været den altdominerende efterspørgselsdeterminant op til 1939. Efter krigen er trendstigningen blevet endnu kraftigere end før krigen, hvilket også stemmer med, at denne vare må betragtes som substitut til det stærke øl, hvis priser på grund af skatteforhøjelser er steget meget kraftigt netop i denne del af perioden.

Skibsøl var i begyndelsen af perioden forbrugssamhørig med akvavit, og denne ølsort gik derfor stærkt tilbage i afsætning ved de store afgiftsforhøjelser på spiritus i 1919 og 1921. I den senere del af perioden har skibsøl afsætningsmæssigt måttet stå alene, hvilket har minifesteret sig i en kraftig faldende trend. Denne ølsort er ved at trænges ud af markedet.

Også mørkt hvidtøl har været udsat for en kraftig omplacering i forbrugsvanerne. Oprindeligt var denne ølsort en meget udbredt dagligdrik, men konkurrencen fra andre drikkevarer har skubbet varen over i en mere sekundær position. Det mest dominerende forhold er en kraftig trend i afsætningsmæssigformindskende retning.

For saftvandene viste sommertemperaturen sig at have en betydelig indflydelse på afsætningen, men for en stor del af perioden overskygges dette dog af en stærk markedseksansion som følge af introduktionen af nye og forbedrede sorter. I de senere år er sommertemperaturen igen blevet af afgørende betydning.

For appolinaris har trenden været den afgørende determinant, og den har givet et stadigt fald i afsætningen. Undersøgelsen afsluttes med et »Summary in English«.

En analyse af dagbladssalget i København, der blev startet af instituttet, er afsluttet og udsendt af dets afdeling for presseforskning. Undersøgelsen er nr. 17 i skriftrækken og bærer titlen: »Avisalget i København. En analyse af efterspørgselen efter dagblade i København og af de faktorer, der har bestemt det københavnske dagbladssalgs udvikling i årene 1921—1953«. Bogen falder i 4 hovedafsnit, hvoraf det første redegør for analysens omfang og begrænsning og det tilgrundliggende materiale.

Undersøgelsen spaltes derefter op i en undersøgelse af morgenbladene for sig og middags- og eftermiddagsbladene for sig. For morgenbladene analyseres først totalsalget, og man når til det resultat, at de afgørende determinanter har været priserne og købevaneændringerne repræsenteret ved en trend. Efter denne totale fastlæggelse analyseres konkurrencen mellem de forskellige morgenblade for at søge fastlagt, hvorledes det kvalitative aspekt af salgsanstrengelserne har påvirket udviklingen.

I tredje hovedafsnit gennemgås på tilsvarende måde først den totale afsætning af middags- og eftermiddagsblade. Som et specialproblem undersøges afsætningen af »Aftenbladet«, der i den betragtede periode først blev afsat i konkurrence med morgenbladene og senere med middags- og eftermiddagsbladene. Dette hovedafsnit afsluttes også med en kortlægning af konkurrencen mellem de enkelte blade.

Bogens sidste afsnit vies en analyse af udviklingen i de to forskellige distributionsformer, som anvendes: Abonnements- og løssalg. Der findes her en markant forskel, således at abonnement er det væsentligste for morgenbladene og løssalg for middags- og eftermiddagsbladene. Også denne undersøgelse afsluttes med et »Summary in English«.

Trykningen af det i sidste beretning omtalte arbejde »Danske Jubilæumsskrifter« (udarbejdet af assistent, mag. art. *Ulf Kjær-Hansen*) er blevet forsinket, således at det først nu foreligger færdigtrykt og vil blive udsendt som nr. 18 i instituttets skriftserie.

I anledning af Diplomstudiets 25 års jubilæum den 1. september 1955 lod Handelsvidenskabelig Reklameklub udsende et jubilæumsskrift af direktør *Peter Olufsen H.D.* Titlen var: »*Diplomstudiet i Salgsorganisation og Reklame 1930—1955. Træk af salgets industrialisering i Danmark.*« Bogen, der omhandler studiets udvikling, den til studiet knyttede forskning samt studiets personalhistorie i den nævnte periode, udsendtes af Reklameklubben til dens medlemmer og andre interesserede, men en mindre del af oplaget er som nr. 19 i instituttets skriftserie placeret i boghandelen.

Foregående års Tietgen-prisopgave, hvoraf en besvarelse af *Erik Kjeld Olsen H.A.* og *H.D.* blev belønnet med guldmedaillen, var stillet af regnskabs- og salgstudiernes ledere i fællesskab. Besvarelsen er af forfatteren i samarbejde med Institutet for Salgsorganisation og Reklame blevet bearbejdet med udgivelse for øje og foreligger nu i korrektur. Den vil i løbet af november 1955 under titlen: »*Moderne omkostningsfordeling. En undersøgelse af contribution-princippets betydning og anvendelse ved behandlingen af produktions- og salgsomkostninger*« blive udsendt som nr. 20 i instituttets skriftserie.

2. Mindre publicerede arbejder.

I tidsskriftet »Det danske Marked«, der virker som instituttets organ, er offentliggjort forskellige mindre undersøgelser, som er udarbejdet på

eller i tilknytning til instituttets virksomhed. Af sådanne skal nævnes: »Konsumentenheten — et praktisk begreb«, »Analyse af gruppekontakter«, »Er kvaliteten et entydigt begreb?«, »Om sociale motiver til vareefterspørgselen«, »Tidsanalyser af personaktivitet«, »Den kommercielle nytårspublikation«, »Efterspørgsel, nationalprodukt og økonomisk vækst«, »Befolkningsgruppernes dagsinddeling«, »Er selvetjeningsbutikkerne en misforståelse?«, »Lidt om sammenhæng imellem efterspørgselselasticiteter og om boligbehovets elasticitet«, »De kundepåvirkende handlingsparametre«, »Husmoderundersøgelsen — et beklageligt misgreb« og »Om kvalitetsmærkning«.

Tidsskriftet har endvidere som sædvanlig bragt kvartalsvise analyser af den indenlandske og udenlandske konjunkturudvikling, oversigter over afsætningsøkonomiske forhold på det danske marked, samt gennem stadige boganmeldelser en løbende orientering om den nyere litteratur inden for området.

3. Igangværende arbejder.

Den i sidste beretning omtalte undersøgelse over *reklameforbrugets størrelse i Danmark* er blevet fortsat, og detailarbejdet er på en række punkter afsluttet. Den samlede undersøgelse skal offentliggøres i tilslutning til det Nordiske Salgs- og Reklame-Forbunds jubilæum i 1956. Samtidig med arbejdet på opgørelsen af de danske omkostninger har såvel instituttets leder som dets assistent arbejdet med koordinationen af de tilsvarende undersøgelser i Norge, Sverige og Finland, dels gennem personlige besøg og dels gennem brevveksling, ligesom de for at bedømme størrelsen af de omkostninger, der indsættes på reklame, har forsøgt at foretage en opgørelse over de samlede danske afsætningsomkostninger. Sådanne opgørelser har hidtil ganske manglet, når bortses fra en amerikansk undersøgelse fra 1929, og det synes at være lykkedes ved sammenstilling af materiale fra de danske nationalproduktopgørelser og erhvervstællingsresultater at fremlægge et overslag over hele salgsarbejdets betydning inden for den danske samfundsøkonomi. Denne undersøgelse foreligger som duplikeret rapport (16 sider) og vil til sin tid indgå i den samlede nordiske undersøgelsesrapport.

Arbejdet på den principielle afhandling om *det teoretiske og praktiske grundlag for oprettelsen af salgsdistrikter i Danmark* er videreført af docent *Ejler Alkjær*. Manuskriptet kan ventes færdiggjort i årets løb.

Bogen om *konsumenternes faktiske adfærd på markedet og deres forbrugs- og købevaner* skrives af cand. polit. *Karen Gredal*, som i foråret 1955 har afholdt de planlagte forelæsninger i »Forbrugsøkonomi«. Hun har på grundlag af de her gjorte erfaringer arbejdet videre med problemstillingerne.

Salgschef *Børge G. Christensen* H.A. og H.D., der er knyttet til Diplomstudiet i Salgsorganisation og Reklame som lærer i salgskontrol

og reklameteknik, fik ved årsskiftet Handelshøjskolens af en svensk erhvervsmand indstiftede legat til erhvervsøkonomiske studier i Sverige. Børge G. Christensen tilbragte 3 måneder ved Handelshögskolan i Stockholm væsentligst beskæftiget med studier over moderne salgskontrol. Han tilrettelagde da et arbejde om salgsbudgettering og salgskontrol og har netop nu afsluttet manuskriptets færdiggørelse.

III. Servicearbejdet.

Dette arbejde er i det forløbne år blevet udvidet samtidig med, at den normale aktivitet er blevet videreført. Det drejer sig om (1) samling af praktisk materiale og kartotekføring som studiegrundlag for de studerende og som informationsgrundlag for erhvervsfolk, (2) litteraturvejledning over for de studerende og (3) kontaktarbejde med førende institutter og institutioner i udlandet, herunder først og fremmest i Skandinavien. Det sidste har rent praktisk givet sig udslag i udveksling af forskningsresultater, ligesom instituttet har fået overladt publiceringsretten til udenlandske forskningsbidrag. Der ligger således nu flere udenlandske afhandlinger klare til fremtidig offentliggørelse i instituttets organ »Det danske Marked«.

Ved de i efteråret 1955 gennemførte omlægninger inden for Specialstudiet i Salgsorganisation og Reklame blev det også vedtaget, at der hvertandet år skulle gennemgås 6 cases om afsætningsproblemer. Da de foreliggende udenlandske cases ikke skønnedes at være tilfredsstillende både på grund af forskel i studieplaner og af ønsket om benyttelse af dansk materiale, blev det besluttet i løbet af foråret 1955 at udarbejde 6 originale cases til brug ved den nævnte undervisning. Det skete på den måde, at de forskellige til diplomstudiet knyttede lærere fremskaffede det praktiske grundlag for de enkelte cases og skitserede dets anvendelse, hvorefter den endelige udformning og pædagogiske tilrettelægning foretoges af institutlederen. På denne måde blev der fremstillet følgende cases:

Reklamebudgettering

»A/S Hansen & Petersen's reklameindsats 1. marts—31. december 1955«,

Varetilpasning

Varetilpasnings- og kvalitetsmærkningsproblemer i »A/S Dynefabrikken af 1942«,

Salgskontrol

Prisfastsættelses- og omkostningsfordelingsproblemer i herrelingefabrikken »Herkules«,

Gennemførende salg

Problemer med henblik på gennemførelsen af salget af »Svea-Ex« 16 og 18 mm småfilmsapparatet på det danske marked.

Arbejdsproblemer og personaleforhold

Samarbejdsproblemer i sæbefabrikken »Delikat A/S«s organisation,

Salgsreklame og reklameteknik

Sales Promotion — Tekniske problemer i forbindelse med »A/S Sensas«s kuglepenne-kampagne i efteråret 1955.

Det samlede case-materiale fylder 66 sider, der er mangfoldiggjort til dækning af det foreliggende undervisningsbehov.

Servicearbejdets udvidelse er iøvrigt foregået på to fronter. For det første har man gjort et forsøg på at informere tidligere dimittender fra Diplomstudiet i Salgsorganisation og Reklame om fagområdets nyere udvikling. I samarbejde med Handelsvidenskabelig Reklameklub afholdtes i tiden 17. november til 3. december 1954 et kursus med titlen »Forbrugerne og salget«. Disse møder, hvortil kun dimittender fra 1949 eller tidligere år havde adgang, indledtes med, at en af studiets lærere gennemgik problemstillingen, hvorefter den øvrige aften var viet almen diskussion. Emnerne for de 5 aftener var følgende:

Forbrugersynspunktet som salgspolitisk princip.

Indleder: Professor Max Kjær-Hansen.

Vareudvalg og -tilpasning fra et forbrugersynspunkt.

Indleder: Ekon. dr. Arne Rasmussen.

Forretningen, servicen og forbrugerne.

Indleder: Professor Max Kjær-Hansen.

Sælgerne og deres arbejde i forbrugernes tjeneste.

Indleder: Cand. polit. Karen Gredal.

Reklamen — også som hjælp for forbrugerne.

Indleder: Docent Ejler Alkjær.

Dette »Genopfriskningskursus« var stærkt besøgt, således at man må regne med en fortsættelse med andre moderne problemkomplekser som emner.

Også over for det salgspregede erhvervsliv har et kontaktarbejde været udøvet. I tiden 13.—15. maj 1955 afholdt Dansk Salgs- og Reklame-Forbund på højskolen »Købmandshvile« et tredageskursus med titlen »Forbrugerne, Salget og Reklamen«. Instituttlederen var Dansk Salgs- og Reklame-Forbund behjælpelig med opstillingen af kursets program, og ved siden af repræsentanter for Danske Husmødres Forbrugerråd og Statens Husholdningsråd samt andre organisationer blev kursusarbejdet i det væsentligste gennemført af staben fra Institutet for Salgsorganisation og Reklame.

IV. Instituttets organisation.

Professor *Max Kjær-Hansen* har som hidtil været instituttets leder og ekon. dr. *Arne Rasmussen* dets faste assistent. Fra den 1. februar 1955 har cand. oecon. *Knud Rasmussen* med forskningsformål for øje været knyttet til instituttet som assistent II. Docent *Ejler Alkjær*, cand. polit. *Karen Gredal* og salgschef *Børge G. Christensen* H.A. og H.D. har benyttet instituttet som arbejdsplads og har deltaget i løsningen af forskellige af dets opgaver.

Som instituttets sekretær har fru *Ingrid Knudsen* varetaget det praktiske arbejde i forbindelse med den udførte virksomhed.

Presseforskningen.

I. Forskningsinstitutionens organisationsmæssige udvikling.

»Presseforskningen ved Handelshøjskolen« blev på grundlag af en donation fra presseside oprettet i februar 1954 som en særlig forskningsinstitution, der i tilknytning til »Instituttet for Salgsorganisation og Reklame« beskæftiger sig med pressens samfundsmæssige funktion og økonomiske forhold. Instituttets formål er:

- 1) at gennemføre videnskabelige undersøgelser af pressens samfundsmæssige virksomhed,
- 2) på Handelshøjskolen at opbygge et offentligt tilgængeligt bibliotek vedrørende pressens mangesidige forhold og
- 3) lejlighedsvis at lade afholde enkeltforedrag og kortere forelæsningsrækker over problemer i tilslutning til instituttets virksomhed.

Hverken gennem denne forskningsinstitution eller på anden måde er det Handelshøjskolens hensigt at beskæftige sig med journalistuddannelse eller med pressens rent journalistiske funktion.

Da Handelshøjskolen generelt arbejder efter det princip at opretholde en intim kontakt mellem sin forskning og det erhvervsliv, i hvis tjeneste forskningen udføres, blev der ved den ny forskningsinstitution nedsat et rådgivende udvalg, der alsidigt repræsenterer de forskellige interesser såvel inden for hovedstad og provins som med henblik på de grupper af funktioner, pressens folk udfører.

I det forløbne år har det rådgivende udvalg afholdt tre møder henholdsvis den 31. januar, 18. april og 22. juni.

I årets løb er fire af de journalistiske repræsentanter: redaktør *Andreas Elsnab*, Kolding Folkeblad, chefredaktør *Poul Graae*, Politiken, chefredaktør *P. Koch-Jensen*, Børsen, og redaktør *Carsten Nielsen*, Berlingske Tidende, af organisatoriske hensyn udtrådt af rådet. Man besluttede at supplere det ud fra administrative hensyn, således at de forskellige admini-

strative grene inden for pressen blev repræsenteret. Efter den gennemførte reorganisation har rådet følgende sammensætning:

Professor, dr. phil. *Christen Møller* (Handelshøjskolen i København),
 direktør *Paul Tillge* (Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse),
 direktør *Poul E. Hansen* (Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse),
 chefredaktør *Eigil Steinmetz*, Dagens Nyheder, (International Press Institute),
 chefredaktør *Alf Schiøttz-Christensen*, Aalborg Stiftstidende (Provincspresen),
 direktør *Svend Aller*, Carl Allers Etablissement, (Den danske ugepresse),
 dr. *Vincent Næser*, Berlingske Tidende, (Bladudgivervirksomhed i København),
 direktør *E. Weilskov*, Dagens Nyheder, (Bladadministration i København),
 direktør *G. Ulrik*, Vestkysten, (Bladadministration i provinsen),
 direktør *Arne Byskov*, Politiken, (Teknisk-økonomiske bladproblemer),
 distributionschef *Poul B. Christensen*, Berlingske Tidende, (bladsalget),
 direktør *Mogens Kaarøe*, Politiken, (annoncesalget).

Presseforskningen har været ledet af »Instituttet for Salgsorganisation og Reklame«s leder, professor *Max Kjær-Hansen*, medens lektor, dr. phil. *Hakon Stangerup* har haft ansvaret for behandlingen af de mere almene, ikke-økonomiske problemer, som Presseforskningen beskæftiger sig med. Som assistent har mag. art. *Ulf Kjær-Hansen* været knyttet til Presseforskningen.

II. Forskningsinstitutionens virksomhed.

1. Påbegyndte og afsluttede forskningsarbejder.

a. Avissalget i København.

En undersøgelse af efterspørgselen efter københavnske dagblade i perioden 1920 til 1952, der blev gennemført af ekon. dr. *Arne Rasmussen* og professor *Max Kjær-Hansen*, afsluttedes i efteråret 1954 og udgivet i foråret 1955. Arbejdet er omtalt under Instituttet for Salgsorganisation og Reklame's almindelige virksomhed.

b. Pressens kapitalforhold.

Den påtænkte undersøgelse af pressens kapitalforhold i lighed med *Viscount Comrose's* engelske undersøgelse »The Press and its controllers«

er nu igangsat. Opgaven er delt i to afsnit, hvoraf det første skal indeholde en klarlæggelse af de kapitalinteresser, som står bag de danske dagblade. Andet afsnit skal på grundlag af en fordeling af dagbladenes indtægter på bladsalg, annoncesalg og tilskud give en fremstilling af den danske dagspresses driftsforhold. Grundlaget for undersøgelsen vil blive bragt i »Det danske Marked«s december-nummer.

c. En kontoplan for dagblade.

Efter opfordring fra det rådgivende udvalg har Presseforskningen påtaget sig at udarbejde en kontoplan for den danske dagspresse. Efter forhandlingerne med forskellige pressekrede er fremgangsmåden blevet tilrettelagt, og arbejdet er sat i gang i dette efterår. Det ventes afsluttet i løbet af det kommende beretningsår.

d. Anthologi over Søren Kierkegaards mening om pressen.

Ulf Kjær-Hansen har på grundlag af Søren Kierkegaards samlede værker og efterladte papirer sammensat et udvalg af citater, der skal give et indtryk af Kierkegaards kritiske indstilling over for dagspressen. Stoffet er disponeret i 13 kapitler, der indeholder Kierkegaards kritikpunkter mod dagbladenes forskellige områder. Arbejdet indledes med en ræsonnerende redegørelse for baggrunden for digterens personlige forhold til dagspressen. Bogen vil under titlen »*Foragtighedens privilegerede Tumbleplads. Søren Kierkegaards meninger om dagspressen*« udkomme i Berlingske Presse Bibliotek i midten af oktober — godt en måned før 100 årsdagen for Søren Kierkegaards død.

e. Oversættelsesvirksomhed.

Sir *Linton Andrews'* afhandling om General Press Council's arbejde i det første år er blevet oversat af mag. art. *Ulf Kjær-Hansen* og udkom januar 1955 som et bind i »Berlingske Presse Bibliotek« under titlen »*Englands presseråd*«.

Et udvalg af *Irwin D. Canham's* artikler om aktuelle presseforhold, der er fremkommet i Boston-avisen »*Christian Science Monitor*«, som Mr. Canham redigerer, er ligeledes blevet oversat af *Ulf Kjær-Hansen*. Manuskriptet er indleveret til »Berlingske Presse Bibliotek« og vil foreligge i bogform under titlen »*Amerikas presse og fremtid*« i løbet af efteråret 1955.

2. Bibliotekets opbygning.

Dr. phil. *Hakon Stangerup* og mag. art. *Ulf Kjær-Hansen* har i fællesskab opbygget en liste over ønskværdige bøger, der vil danne grundlaget for det første indkøb til »Pressebiblioteket«, der indgår i Handelshøjskolens bibliotek. Endvidere er bestilt en række internationale og nationale pressetidsskrifter.

3. Undervisningsvirksomhed.

Lektor, dr. phil. *Hakon Stangerup* har planlagt en serie forelæsninger over emner med tilknytning til pressevæsenets problematik, der vil blive gennemført i løbet af forårssemestret under medvirken af såvel indenlandske som udenlandske forelæsninger.

Efter opfordring fra det rådgivende udvalg vil der for dagspressens administrative og tekniske personale februar 1956 blive gennemført et seminar, der skal beskæftige sig med den danske presses omkostningsmæssige og øvrige økonomisk-tekniske problemer. Endvidere har man under overvejelse at søge gennemført et firedages-kursus på »Købmanshvil« til sommer. Et sådant kursus vil blive tilrettelagt for dagspressens administrative personale fra hele landet.

III. Forskningsinstitutionens kontakt udadtil.

Mandag den 8. november 1954 deltog professor *Max Kjær-Hansen*, lektor, dr. phil. *Hakon Stangerup* og assistent, mag. art. *Ulf Kjær-Hansen* i et møde i Århus med professor, dr. phil. *Troels Fink* og lektor, mag. art. *Erik Reske-Nielsen* fra »Institutet for Presseforskning og Samtidshistorie«, som er knyttet til »Journalistkursus ved Århus Universitet«, med det formål at koordinere presseforskningen ved Århus Universitet og Handelshøjskolen. Det meget positive møde resulterede i, at det blev besluttet fremtidig at gennemføre et nært samarbejde mellem de to presseinstitutioner, der skulle holde hinanden løbende underrettet om det igangværende arbejde og fremdeles holde indbyrdes kontakt ved at træffe sammen med passende mellemrum.

Mandag den 13. december 1954 havde »Presseforskningen« besøg af den norske undervisningsminister *Birger Bergersen* og formanden for Norsk Presseforbund, redaktør *Per Monsen*, der med henblik på den eventuelle oprettelse af et norsk presseinstitut ønskede at sætte sig ind i organisationen af »Presseforskningen«.

»Presseforskningen« var tidligt på året gennem chefredaktør *Eigil Steinmetz*, *Dagens Nyheder*, blevet medlem af »International Press Institute«, Zürich. Ved »Internationale Press Institute«s kongres, som blev afholdt i København i dagene 11.—13. maj 1955, var »Presseforskningen« repræsenteret af mag. art. *Ulf Kjær-Hansen*.

Mag. art. *Ulf Kjær-Hansen* aflagde besøg i »International Press Institute« i Zürich i dagene 23.—26. juni 1955, hvor han satte sig ind i instituttets forskningsvirksomhed og bibliotek.

Det iberø-amerikanske institut.

Instituttets arbejde fortsattes i året 1954/55 i det væsentlige efter de efterhånden traditionelle linier.

Ordbogskartoteket tæller med en tilgang på 2200 nu ca. 32.400 kort.

Udlånet fra instituttets bibliotek lå ligesom i fjor på ca. 600, og bestanden forøgedes med 428 numre til 3.955 hovedsageligt igennem donationer fra oversøiske og spanske institutioner, som instituttet direkte eller igennem de danske legationers særdeles velvillige og virkningsfulde formidling henvendte sig til.

Ved årets udgang modtog instituttet regelmæssigt 75 tidsskrifter og 7 dagblade mod henholdsvis 41 og 6 ifjor, — et materiale af særlig værdi for de studerende og for instituttets formål i det hele taget.

Følgende 17 foredrag afholdtes:

- 15/9-54: »*Islas Canarias — Los Misterios de la Tierra*«,
»*Islas Canarias — Los Misterios del Hombre*« — ved Sr. Luis Diego Cuscoy, chef-arkæolog på de Kanariske Øer.
- 12-14/10-54: »*Indtryk fra en rejse i Spanien*« (2 foredrag) ved dr. phil. H. Brøndsted.
- 5-11-17-23/11-54: »*Træk af Spaniens historie*« (4 foredrag) ved dr. phil. H. Brøndsted.
- 18/1-55: »*México — Pasado, Presente y Porvenir*« ved minister for México, professor Aurelio Manrique Jr.
- 18/1-55: »*Meksiko — en kulturgeografisk oversigt*« ved dr. phil. Aage Agesen.
- 20/1-55: »*Kulturmissionærer i Meksiko*« og kommentarer til farvefilmen »Her ved den store sø« ved cand. polyt. Hagen Hasselbalch.
- 18-24/2 2-8/3-55: »*Det spanske vælde i Amerika*« (4 foredrag) ved dr. phil. H. Brøndsted.
- 15/4-55: »*Panorama social del México de hoy*« og
- 22/4-55: »*Panorama culturel del México de hoy*« ved minister for México, professor Aurelio Manrique Jr.

Blandt årets besøgende skal nævnes de nye ministre for Argentina og Peru, dr. *Javier T. Gallac* og dr. *M. Victor Proaño*, samt lektor *Leif Sletsjø* fra Oslo Universitet, der i 3 uger var vor gæst bl. a. med henblik på oprettelsen af et iberio-amerikansk institut i Norge.

Dr. *F. Murillo* fra »*Instituto de Cultura Hispánica*«, Madrid, besøgte som udsending fra det spanske udenrigsministerium instituttet, der kort efter modtog en værdifuld donation på 105 bind, ligesom andet materiale er stillet i udsigt. I årets løb fremkom i forskellige spanske blade og tidsskrifter en række artikler om Danmark fra en af sidste års foredragsholdere, Sr. L. D. Cuscoy, der også arrangerede den spanske radiofoni's H. C. Andersen-udsending i anledning af 150-årsdagen.

Tre grupper sydamerikanske studerende, ingeniører, veterinærer og arkitekter, besøgte instituttet, der formidlede gæsternes kontakter med hen-

holdsvis Industriraadet, Landbrugsraadet og Arkitektforeningen, som påtog sig tilrettelæggelsen af deres besøg.

Anden forskningsvirksomhed.

Indenfor forskningsområderne *administration, organisation og arbejds-sociologi* (kontor 101) har man arbejdet med følgende opgaver:

Under ledelse af lektor *Torben Agersnap* har man videreført undersøgelserne over personkontakter i smågrupper og undersøgelsen over et agrarsamfunds industrialisering. Desuden er der indsamlet et materiale til belysning af en industriel konflikt og et materiale vedrørende trivsels- og organisationsproblemer i en mindre fabrik.

Første hefte af skandinavisk sociologisk tidsskrift *Acta Sociologica* er udsendt under redaktion af professorerne Sverre Holm, Oslo, Torgny Segerstedt, Uppsala, Heikki Waris, Helsingfors, og dr. jur. Karl O. Christiansen med redaktør B. V. Elberling og lektor *Torben Agersnap* som redaktionssekretærer.

Under daglig ledelse af læge *Jørgen Andersen* er der udarbejdet en foreløbig rapport om virkningerne af skifteholdsarbejde.

Ekspeditionssekretær *Agnete Bentzon* har ledet forarbejdet til en undersøgelse af familieguppen i Danmark.

Fuldmægtig *Verner Goldschmidt* har arbejdet med en socialpsykologisk undersøgelse over et administrativt område.

Holger Jensen H.A. har afsluttet forarbejdet til en undersøgelse over tilgangen til de fire økonomiske studier i Danmark.

Lektor *Torben Agersnap* har som hidtil været kontorets leder. Cand. oecon. *Flemming Agersnap*, socialrådgiver *Ulla Bastfelt*, *Holger Jensen H.A.*, cand. oecon. *Erik Johnsen* samt stud. oecon. *Jan Stehouwer* har benyttet kontoret som arbejdsplads. Fru *Inge Raun* har varetaget sekretærarbejdet i forbindelse med kontorets virksomhed.

Tietgen-prisopgaven.

Der indkom ingen besvarelser af Tietgen-prisopgaven 1954, der havde følgende ordlyd: »En redegørelse for og en sammenlignende vurdering af forskellige metoder til stabilisering af råvarepriserne på verdensmarkedet«.

Den 19. marts 1955 udsattes følgende prisopgave: »En fremstilling og vurdering af de hævdvundne regnskabsprincippers (regnskabskonventioners) indflydelse på driftsregnskab og status«.

Besvarelser skal være indleveret til Handelshøjskolens direktør senest den 19. marts 1956.

Rusfesten.

Rusfesten afholdtes den 13. november. Årets rustale blev holdt af handelsminister Lis Groes. En repræsentant for russerne, Kirsten Parup, takkede for modtagelsen på skolen.

Arsfesten.

Undervisningsåret sluttede den 22. juni 1955 med en årsfest, hvor foreningens formand, direktør Paul Tillge, og professor Christen Møller talte. Docent Poul Winding holdt en forelæsning om »De underudviklede landes fremtid. Perspektiver og problemer«.

Foreningen af danske Erhvervsøkonomer.

Foreningen blev stiftet 24. maj 1954 og talte ved sin første sæsons udgang ca. 1800 medlemmer repræsenterende samtlige erhvervsøkonomiske studieretninger ved danske handelshøjskoler.

I den forløbne sæson 1954/55 har foreningen gennemført følgende arrangementer:

- 21/10 Professor Palle Hansen: Kan regnskabsfolk og revisorer stå inde for årsregnskabets overskudsberegning og kapitalopgørelse?
- 9/11 Professor Jørgen Dich: Folkepensioneringen i Danmark.
- 15/11 Direktør Ove Jeppesen: Omkostningskontrol.
- 23/11 Grosserer Fritz Carstens: Sund Afbetalingshandel — og den usunde.
- 8/12 Stadsingeniør Poul Vedel: Indledte en diskussion om: Skitsen til en generalplan for København.
- 13/1 Professor Christen Møller: Et humanistisk livssyn. Oplæsning ved Svend Fridberg.
- 3/2 Ligningschef A. Begtrup: Aktuelle skatteproblemer.
- 17/2 Revisor Erik Kjeld Olsen og personalechef V. Damm: Hvorfor anvender virksomhedslederne ikke regnskabsvæsenets oplysninger?
- 14/3 Professor Max Kjær-Hansen: Indledte en diskussion: Er selvbetjeningsbutikkerne en misforståelse? (Diskussionen blev transmitteret af Statsradiofonien).
- 15/4 Dr. phil. Wolmer Clemmesen: Arbejdspladsens neuroser.
- 19/4 Professor A. Hald: Statistisk kvalitetskontrol.
- 26/4 Professor Thorkil Kristensen: Danmarks økonomi i dag og på længere sigt.

De under foreningen hørende sektioner, der hver repræsenterer sin bestemte studieretning, har for sine medlemmer arrangeret følgende:

Erhvervsøkonomi og organisation:

- 20/1 Besøg hos Vilh. Christiansen A/S.
- 3/3 I samarbejde med Danske Lak- og Farvefabrikers Forening: Professor James W. Caldmell: Human problems in Management.

Bankvæsen:

- 17/2 Direktør Knud Henker: Kan man med filmen skabe noget positivt hos negative mennesker?

- 3/3 Lektor P. Nørregaard Rasmussen: Bankpolitiken og den samfundsmæssige ligevægt.

Forsikring:

- 10/3 Direktør Ulrik Duurloo: Er danskerne de værste trafikanter i hele verden?

Udenrigshandel og organisation:

- 23/9 Direktør Ole Holm Larsen: Landbrugseksport til 124 markeder.
25/2 Besøg hos Plumroses kødkonserverfabrik.
31/3 (Sammen med forsikringssektionen) Højesteretssagfører Kjeld Rørdam: Sejlads under isforhold og isklausuler i nordiske farvande.

Foreningen udgiver »Erhvervsøkonomisk Tidsskrift«, der er en fortsættelse af »Handelsvidenskabeligt Tidsskrift«, som igennem 18 år havde været udgivet af Handelsvidenskabelig Studiekulub. Tillige har foreningen udsendt 13 numre af medlemsbladet »Erhvervsøkonomen«.

Foreningen er tilsluttet Nordisk Civiløkonom Forbund, en sammenlutning af dimittendforeninger ved Nordens Handelshøjskoler. I den forløbne sæson har hovedopgaven i N. C. F. været forberedelsen af den IV Nordiske Civiløkonom Kongres, der skal afholdes i Bergen i 1956.

På foreningens generalforsamling den 22. april 1955 valgtes følgende bestyrelse:

Formand:

Direktør W. Reinhard H.D.

1. viceformand:

Direktør, civilingeniør G. S. Schnedler H.A.

2. viceformand:

Prokurist Frits Hansen H.D.

Øvrige medlemmer af hovedbestyrelsen:

Bankfuldmægtig N. B. Tillisch H.D.

Kontorchef Børge Warsberg H.D.

Afdelingschef B. Steen-Johnsen H.D.

Regnskabschef Victor Holck.

Personalechef Verner Damm H.A. og H.D.

Direktør, cand. merc. Hans C. Christiansen.

Afdelingschef P. Camillo Jensen H.D.

Kontorchef H. Musaeus H.D.

Revisionschef Svend Bentzen H.D.

Foreningens sekretariat og daglige administration har været ledet af Erik Otto H.A.

Handelsvidenskabelig Reklameklub.

I sæsonens løb er afholdt følgende møder og arrangementer:

Professor Max Kjær-Hansen indledte sæsonen med at tale til medlemmerne om »Noget nyt — noget vigtigt«.

Ordinær generalforsamling afholdtes i september.

Direktør, cand. mag. Frantz Wendt talte om »Fællesnordisk Marked«.

Direktør Paul Fabricius fortalte om »En halv million kunder i løbet af to måneder — lanceringen af VALO«.

Direktør Ulrik Duurloo redegjorde for »Færdselspropagandaarbejdet og den nye færdselslov«.

Julemødet blev afholdt hos Oscar Davidsen, hvor der var andespil.

Fuldmægtig, cand. polit. Tyge Dahlgaard talte om »Aktuelle Toldproblemer«.

Direktør Svend Gade indledte en diskussionsaften om »Detailhandelens aktuelle rationaliseringsproblemer«.

Gutenberghus Reklame Film indbød til filmaften på Gutenberghus.

Virksomhedsbesøg på IRMA A/S med efterfølgende diskussion.

De studerendes Råd.

Valget fandt sted i sidste uge af oktober 1954, og konstituerende råds-møde afholdtes den 3. november. Herefter fik forretningsudvalget følgende sammensætning:

Formand: Bent Grau.

Næstformand: Ivar Kjeld Eriksen.

Regnskabsfører: Børge Andresen.

Sekretær: Aage Kelsted.

Klubudvalget: Flemming Englund.

AIIESEC-udvalget: Axel Bruun.

Studieudvalget: Ivar Kjeld Eriksen.

Redaktionsudvalget: John Reinseth.

De øvrige rådsmedlemmer fordelte sig på ovennævnte udvalg.

Studieudvalget har i det forløbne år arbejdet med sager af væsentlig betydning for de studerende. Inspireret af den nye ordning, indført ved universitetet, har rådet søgt skolens ledelse om repræsentation i undervisningsudvalget samt i legatudvalget ved behandling af sager, for hvilke det vil være naturligt, at en repræsentant for de studerende er til stede. Rådet har nu fået meddelelse om, at det vil blive hørt i sager, der angår de studerende. I foråret udarbejdede studieudvalget et spørgeskema, der udsendtes til samtlige studerende ved højskolen med henblik på at under-

søge de studerendes mening om studierne, pensum, studieplan etc. Det materiale, der herved er indkommet, har ligget til grund for en henvendelse til højskolen bl. a. om indførelse af faget personaleforvaltning, om ændring af bibliotekets åbningstider m. m.

Studieudvalget har endvidere forestået indkøb og salg af brugte bøger, trykning af kompendier og organisation af det omfattende duplikeringsarbejde, der på rådets kontor foretages for de studerende.

De studerendes dagligstue — auditorium »*Minimum*« — har året igennem været forsynet med de førende dagblade, ligesom de studerende har nydt godt af rådets billige abonnementer på diverse fagblade og tidskrifter.

Den ordning, som klubudvalget har fået med Universitetets studenterråd angående salg af teaterbilletter, er blevet mødt med stor interesse fra de studerendes side. Ved denne ordning behandles de studerende ved Handelshøjskolen som Universitetets studerende og får således billetter til alle privatteatre i København til ca. halv pris. Denne ordning har foreløbig ført til køb af mellem 250 og 300 billetter.

Efter opfordring fra Danmarks Internationale Studenterkomité afholdt rådet i december måned en fest til fordel for studenter i underudviklede lande. Arrangementet, der sorterede under klubudvalget, indbragte et pænt overskud, der sendtes til DIS. Rådet bringer her en tak til de institutioner og virksomheder, der på forskellig måde har bidraget til, at festen gav et så godt resultat.

I samarbejde med kunstkredsen for grafik og skulptur har rådet foranlediget ophængning af billeder i kantinen og i læsestuen i stueetagen. Formålet har ikke blot været at udsmykke de to rum, men i lige så høj grad at udbrede kendskab til moderne kunst og øge interessen for og forståelsen af billedkunsten. Der har været ophængt værker af Delacroix, Cezanne, van Gogh, Degas og Breton m. fl. Det er meningen at fortsætte denne ophængning, der hidtil har vist sig at være en succes.

I marts måned afholdtes den årlige AIESEC-kongres i Rotterdam. To medlemmer af AIESEC-udvalget deltog i denne, hvor vi som sædvanlig modtog tilbud på lige så mange stillinger i udlandet, som vi kunne tilbyde her i landet. Danmark modtog i år 51 og udsendte 49 praktikanter. De danske firmaer, som gennem de studerendes råd har modtaget udenlandske praktikanter, findes nævnt under Handelshøjskolens beretning over volontørtjenesten. De studerendes råd udtrykker her sin taknemmelighed overfor disse firmaer, som ved at ansætte udenlandske praktikanter har gjort det muligt at sende danske studerende til tilsvarende stillinger i udlandet.

Løvrigt tegner det økonomiske fakultet ved Aarhus Universitet og Handelshøjskolen i Aarhus sig for 5 af de ovennævnte stillinger, idet de på linie med rådet her er medlemmer af AIESEC.

Bladet »stud. merc.«, som udgives af rådet, er i år udsendt i et nyt format, A5 mod tidligere A4. Som redaktør efterfulgtes Hans Jørgen Lembourn af stud. merc. Herluf Holst. Fra at uddele bladet på skolen er man gået over til at udsende det med posten. Denne ordning fungerer imidlertid ret tungt, da de studerende i for høj grad forsømmer at meddele adresseforandring eller opgive ufuldstændig adresse. Man påtænker derfor fra januar igen at gå over til uddeling på skolen og søger at finde en effektiv metode, der sikrer, at distributionen bliver så fuldstændig og effektiv som vel muligt.

Rådet har i det forløbne år været repræsenteret i »Forenningen af danske erhvervsøkonomer«, »Danske studerendes fællesråd« og »Danmarks internationale studenterkomité« m. v. Endelig har rådet været repræsenteret ved årsfesterne ved de tilsvarende læreanstalter i Stockholm og Helsingfors.

DE ENKELTE STUDIER

Studerende.

Handelshøjskolen besøgte i 1954/55 af ialt 2733 studerende og deltagere mod 2643 i 1953/54, der fordeler sig som følger:

Dagstudierne	362	mod	333
Specialstudierne og H.A.-studiet om aftenen	1368	»	1336
Konsularuddannelsen	32	»	0
Sprogstudierne	694	»	728
Forberedelseshold til Handelshøjskolen	277	»	246
	Ialt		<u>2733</u> » <u>2643</u>

I efterårssemestret 2656 mod 2587.

I forårssemestret 2228 » 2212.

Antallet af studerende og deltagere under de forskellige studier var som følger:

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM, dagstudiet

Studerende.

Efterårssemestret	150
Forårssemestret	131

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM, aftenstudiet

Studerende.

Efterårssemestret	141
Forårssemestret	94

ERHVERVSØKONOMISKE SPECIALSTUDIER

1. Del af Diplomprøven:

Studerende.

Efterårssemestret	583
Forårssemestret	496

Deltagere.

Efterårssemestret	4
Forårssemestret	2

2. Del af Diplomprøven:

Bankvæsen:

Studerende.

Efterårssemestret	8
Forårssemestret	13

Deltagere.		
Efterårssemestret	1	
Forårssemestret	0	
Forsikring:		
Studerende.		
Efterårssemestret	15	
Forårssemestret	12	
Deltagere.		
Efterårssemestret	1	
Forårssemestret	0	
Regnskabsvæsen:		
Studerende.		
Efterårssemestret	272	
Forårssemestret	258	
Deltagere.		
Efterårssemestret	21	
Forårssemestret	10	
Revision:		
Studerende.		
Efterårssemestret	111	
Forårssemestret	97	
Salgsorganisation og Reklame:		
Studerende.		
Efterårssemestret	101	
Forårssemestret	85	
Deltagere.		
Efterårssemestret	5	
Forårssemestret	2	
Udenrigshandel:		
Studerende.		
Efterårssemestret	56	
Forårssemestret	51	
HANDELSVIDENSKABELIG KANDIDATEKSAMEN		
Studerende.		
Efterårssemestret	4	
Forårssemestret	4	
KONSULARUDDANNELSEN		
Deltagere.		
Forårssemestret	32	

DET TRESPROGLIGE KORRESPONDENTSTUDIUM

Studerende.

Efterårssemestret	212
Forårssemestret	205

DET EENSPROGLIGE KORRESPONDENTSTUDIUM

Studerende.

Efterårssemestret	487
Forårssemestret	390

Deltagere.

Efterårssemestret	7
Forårssemestret	1

FORBEREDELSE TIL TRANSLATØREKSAMEN

Studerende.

Efterårssemestret	83
Forårssemestret	73

FORBEREDELSE TIL PRØVEN I PORTUGISISK

Studerende.

Efterårssemestret	8
Forårssemestret	6

FORBEREDELSE TIL PRØVEN I SPANSK

Studerende.

Efterårssemestret	99
Forårssemestret	72

UNDERVISNING AF HANDELSSKOLELÆRERE

Deltagere.

Efterårssemestret	21
Forårssemestret	2

FORBEREDELSESHOLD TIL HANDELSHØJSKOLEN

Studerende.

Efterårssemestret	265
Forårssemestret	190

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM

Dagstudiet.

I efterårssemestret 1954 blev der optaget 60 nye studerende.

Efter den nye studieordning afholdes erhvervsøkonomisk eksamen nu i maj/juni, og her indstillede 39 studerende sig, hvoraf 34 bestod eksamen.

Til prøverne i sprog, der afholdtes ved udgangen af 4. semester, indstillede sig 47 studerende til engelsk, hvoraf 36 som andet sprog havde valgt tysk, 9 spansk og 4 fransk.

Til den i studieplanen fastsatte 2 måneders volontørtjeneste for de stu-

derende, der ikke inden deres optagelse på Handelshøjskolen har været i praksis samt til praktikanttjeneste for udlændinge, har efterfølgende firmaer taget imod studerende i sommerferien:

Laboratoires Roger Bellon, Paris.
 Cassegrain, Paris.
 Révillon Frères, Paris.
 MECI, Ste Anonyme.
 Electricité de France, Paris.
 Au Printemps, Paris.
 Nordiska Föreningsbanken, Helsinki
 Fazer OY.
 A/S Akers Mek. Verksted, Bergen.
 Olympia Verlag G.m.b.H., Nürnberg.
 Bayerische Staatsbank, Nürnberg.
 Übersee-Post, Nürnberg.
 Berliner Zentralbank, Berlin.
 Margarine-Union AG, Mannheim.
 Wilh. Ahlmann, Kiel.
 Unilever, Rotterdam.
 Jadranska Linijska, Fiume.
 Export-Import, Sarajevo.
 Saarbergwerke, Saarbrücken.
 Sprecher & Schuh, Aarau.
 Brown Boveri & Co. AG, Baden.
 Anderson Layton & Cie., Paris.
 Air Liquide, Paris.
 Le Carbone Lorraine, France.
 Maizeries de la Mediterranée, Marseille.
 Credit Commercial de France, Marseille.
 Banque de L'Union Parisienne, Paris.
 Kansallis-Osaki-Pankki, Helsinki.
 Helsingfors Sparbank, Helsinki.
 Andelskassornas Central, Karis.
 Ludwig Heumann & Co., Nürnberg.
 Autohaus Kraus, Nürnberg.
 Norddeutsche Bank A.G., Hamburg.
 Berliner Kraft und Licht, Berlin.
 Westfal. Central Ges., Münster.
 University of London.
 Cats Neparofa, Rotterdam.
 Zitopromet, Beograd.
 Nordiska Kompagniet, Stockholm.
 Österreichische Länderbank, Innsbruck.

Aluminium AG, Menziken.
 Schweizerische Kreditanstalt, Zürich.
 M. Aarsleff & Co. A/S, Skodsborg.
 Atlas A/S, København.
 Telefonfabriken Automatic A/S, København.
 Berlingske Tidende, København.
 Bie & Berntsen, København.
 F. E. Bording A/S, København.
 Carletti, Aarhus.
 Carlsberg Bryggerierne, København.
 Dansk Cementcentral A/S, København.
 De Danske Spritfabrikker A/S, København.
 Det Danske Staalvalseværk, Frederiksværk.
 Det Danske Trælastkompagni A/S, København.
 Den Danske Landmandsbank A/S, København.
 De Forenede Papirfabrikker A/S, København.
 R. Færch, Holstebro.
 Peter H. Heering, København.
 Hellesens Enke & V. Ludvigsen A/S, København.
 S. Houlberg A/S, København.
 Helsingør Skibsværft & Maskinbyggeri, Helsingør.
 F. D. B., Aarhus.
 Danmarks Ægexport, København.
 Peter Jensen A/S, København.
 Importøren A/S, København.
 Junckers Savværk, København.
 Jydsk Ilt- og Acetylengasfabrik, København.
 Kodak A/S, København.
 Kjøbenhavns Handelsbank A/S, København.
 Lama A/S, Ørholm.
 Lund & Rasmussen, Helsingør.
 Magneto A/S, København.
 National, København.
 E. Nobel, København.
 Novitas A/S, København.
 A/S Holger Petersen, København.
 Plastica A/S, København.
 A/S Poulsen & Ragoczy, København.
 Singergas A/S, Aarhus.
 F. F. Smidth & Co., København.
 Thomas B. Thrige A/S, Odense.
 Tuborgs Bryggerier, København.
 Titan A/S, København.

Den væsentligste del af engagementerne er foretaget af De studerendes Råds praktikantudvalg. Resten af stillingerne har Handelshøjskolen og i visse tilfælde de studerende selv skaffet.

Som censorer ved den erhvervsøkonomiske eksamen medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Direktør Bernh. Baaring H.A., distributionschef, cand. merc. Poul B. Christensen, departementschef Einar Cohn, underdirektør, cand. merc. J. Ingvartdsen, direktør, civilingeniør Svend Mansted H.D., direktør, cand. polit. P. Norsmann, lektor, cand. polit. P. Sveistrup og sekretær, cand. merc. A. Villemoes.

Nationaløkonomi: Departementschef Hans P. Gøtrik og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

Erhvervsret: Professor, dr. jur. Stig Juul og vekselerer, cand. jur. Flemming G. Wulff.

Statistik: Direktør, cand. polit. Kjeld Johansen.

Engelsk: Mag. art. H. Kossmann og kontorchef Karl Olsen.

Tysk: Undervisningsinspektør, dr. phil. A. Højberg Christensen og kontorchef, translator, cand. jur. H. Friis Møller.

Fransk: Kontorchef, translator Holger Larsen og professor, dr. phil. Holger Sten.

Spansk: Translator, dr. phil. Carl Bratli og direktør Poul Sørensen H.A.

Kulturhistorie: Dr. phil. & jur. J. Himmelstrup.

DET ALMENE ERHVERVSØKONOMISKE STUDIUM

Aftenstudiet.

I 1954/55 var der en tilgang af 35 nye studerende.

Til 1. del af den erhvervsøkonomiske eksamen, der afholdtes i maj/juni 1955, indstillede der sig 14 studerende, hvoraf 5 bestod eksamen. Til 2. del, som afholdtes i marts/april 1955, indstillede der sig 18, hvoraf 14 bestod eksamen, og i maj/juni indstillede 4 sig, hvoraf 2 bestod.

Som censorer ved 1. del af den erhvervsøkonomiske eksamen medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Distributionschef, cand. merc. Poul B. Christensen, departementschef Einar Cohn, statsaut. revisor, cand. merc. H. Hjernø Jeppesen, kontorchef, cand. polit. Rigmor Skade, lektor, cand. polit. P. Sveistrup og sekretær, cand. merc. A. Villemoes.

Nationaløkonomi: Departementschef Hans P. Gøtrik og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

Erhvervsret: Professor, dr. jur. Stig Juul og vekselerer, cand. jur. Flemming G. Wulff.

Statistik: Professor, dr. phil. A. Hjorth Hald og direktør, cand. polit. Kjeld Johansen.

Som censorer ved 2. del af den erhvervsøkonomiske eksamen medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Direktør Bernh. Baaring H.A., distributionschef, cand. merc. Poul B. Christensen, departementschef Einar Cohn, underdirektør, cand. merc. J. Ingvarðtsen, direktør civilingeniør S. Mansted H.D., direktør, cand. polit. P. Norsmann H.D., lektor, cand. polit. P. Sveistrup og sekretær, cand. merc. A. Villemoes.

Nationaløkonomi: Departementschef Hans. P. Gøtrik og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

ERHVERVSØKONOMISKE SPECIALSTUDIER

Til specialstudierne var der i 1954/55 en tilgang af 210 nye studerende.

Til 1. del af diplomprøven, som er fælles for alle studerende, indstillede sig 231 studerende, hvoraf 135 bestod. Til 2. del af diplomprøven, hvor de studerende er fordelt på specialer, indstillede sig 192 studerende, hvoraf 101 bestod. Fordelingen på de forskellige specialer var:

	Indstillet	Bestået
Bankvæsen	8	8
Forsikring	5	5
Regnskabsvæsen	121	48
Salgsorganisation og reklame	35	18
Udenrigshandel	23	22

Som censorer ved 1. del af diplomprøven medvirkede i:

Erhvervsøkonomi: Distributionschef, cand. merc. Poul B. Christensen, underdirektør, cand. merc. J. Ingvarðtsen, kontorchef, cand. polit. Rigmor Skade, lektor, cand. polit. P. Sveistrup og sekretær, cand. merc. A. Villemoes.

Nationaløkonomi: Kontorchef, cand. polit. Svend Andersen, underdirektør, cand. polit. Kjeld Christensen og grosserer, cand. polit. Anton E. Nielsen.

Erhvervsret: Departementschef H. Jespersen, retspræsident Kaj Mundt og afdelingschef P. Villadsen.

Statistik: Direktør, cand. polit. Kjeld Johansen.

Som censorer ved 2. del af diplomprøven medvirkede i:

Bankvæsen: Departementschef Einar Cohn og underdirektør, cand. jur. R. Kæstel.

Forsikring: Underdirektør, dr. polit. Paul Johansen, højesteretssagfører Oluf Petersen og direktør Sv. Schönecker.

Regnskabsvæsen: Statsaut. revisor F. Dühning, kontorchef, cand. jur. C. Helkett, professor, dr. jur. Stig Juul, direktør Gunnar Jørgensen H.D., økonomichef, statsaut. revisor Poul D. Laursen H.D., vekselrer, cand. jur. Flemming G. Wulff og direktør Willy Schmidt H.A.

Salgsorganisation og reklame: Distributionschef, cand. merc. Poul B. Christensen, prokurist Svend A. Holbæk, turistchef, cand. polyt. Mogens Lichtenberg H.D., redaktør Roger Nielsen og sekretær, cand. merc. A. Villemoes.

Udenrigshandel: Direktør Jørgen Hooge H.D., professor, dr. jur. Stig Juul og direktør, cand. polit. Otto Müller.

DET TRESPROGLIGE KORRESPONDENTSTUDIUM

I efterårssemestret 1954 blev der optaget 118 nye studerende.

Til den tresproglige korrespondenteksamen indstillede sig 89 studerende, hvoraf 85 bestod.

Som censorer ved den tresproglige korrespondenteksamen medvirkede i:

Engelsk: Direktør H. O. Damgaard-Nielsen, prof., dr. phil. L. Hjelmlev og translator Paul Monrad.

Fransk: Civilingeniør Jean Eilertsen, kontorchef, translator Holger Larsen og professor, dr. phil. Holger Sten.

Tysk: Undervisningsinspektør, dr. phil. A. Højberg Christensen og kontorchef, translator, cand. jur. H. Friis Møller.

Spansk: Translator, dr. phil. Carl Bratli og underdirektør Poul Sørensen H.A.

Dansk, engelsk og tysk stenografi samt maskinskrivning: Kontorchef, translator fru Ester Brinch og adjunkt, cand. mag. J. Borch Madsen.

Bogføring: Underdirektør, statsaut. revisor Svend Larsen.

Erhvervsret: Højesteretssagfører E. Behrendt-Poulsen, retspræsident Kaj Mundt og afdelingschef P. Villadsen.

DET EENSPROGLIGE KORRESPONDENTSTUDIUM

I 1954/55 var der en tilgang af 263 nye studerende.

Til korrespondenteksamen indstillede sig ialt 154 studerende, hvoraf 119 bestod.

Under e n g e l s k blev der optaget 160 nye studerende, under f r a n s k 40, under s p a n s k 13 og under t y s k 50 nye studerende.

Til korrespondenteksamen i e n g e l s k indstillede sig 86 studerende, hvoraf 68 bestod.

Til korrespondenteksamen i f r a n s k indstillede sig 23 studerende, hvoraf 12 bestod.

Til korrespondentprøven i s p a n s k indstillede sig 7 studerende, der alle bestod.

Til korrespondenteksamen i t y s k indstillede sig 38 studerende, hvoraf 32 bestod.

Som censorer ved den eensproglige korrespondenteksamen medvirkede i:

Engelsk: Mag. art. H. Kossmann, translatør Paul Monrad, lektor F. T. Mouridsen og kontorchef Richard Riim.

Fransk: Direktør K. Sonne-Hansen og professor, dr. phil Holger Sten.

Spansk: Translatør, dr. phil. Carl Bratli og underdirektør Poul Sørensen H.A.

Tysk: Undervisningsinspektør, dr. phil. A. Højberg Christensen, kontorchef, translatør, cand. jur. H. Friis Møller og direktør, cand. mag. Aage Rasmussen.

FORBEREDELSE TIL TRANSLATØREKSAMEN

Der var i 1954/55 en tilgang af 33 studerende.

Under e n g e l s k blev der optaget 13 nye studerende, under f r a n s k 8, under s p a n s k 6 og under t y s k 6.

Til translatøreksamen i e n g e l s k indstillede 4 studerende sig, hvoraf 3 bestod.

Til translatøreksamen i f r a n s k indstillede sig 1 studerende, der ikke bestod.

Til translatøreksamen i s p a n s k indstillede 1 studerende sig, der ikke bestod.

Til translatøreksamen i t y s k indstillede sig 4 studerende, hvoraf ingen bestod.

I maj 1955 afholdtes prøve i retslære for de studerende i yngste translatørklasse. Prøven blev bestået af 12 studerende.

PRØVEN I PORTUGISISK

Under forberedelsen til prøven i portugisisk blev der optaget 8 nye studerende.

Til prøven i portugisisk indstillede 3 studerende sig, der alle bestod.

Som censorer medvirkede: Grosserer Viggo H. Olsen og professor, dr. phil. Holger Sten.

PRØVEN I SPANSK

Under forberedelse til spanskprøven blev der optaget 73 nye studerende.

Til spanskprøven indstillede sig 19 studerende, hvoraf 18 bestod.

Som censorer ved spanskprøven medvirkede: Translatør, dr. phil. Carl Bratli og underdirektør Poul Sørensen H.A.

UDDANNELSE AF HANDELSSKOLELÆRERE

I efterårssemestret 1954 afholdtes forelæsninger over handelsskolernes organisation og over didaktik for dem, der ønskede at forberede sig til faglærereksamen i handelsfag. Forelæsningerne holdtes af direktør for handelsskoleundervisningen, cand. mag. Osvald Larsen, og de afsluttedes med en prøve.

Udover disse forelæsninger har der i det forløbne år været afholdt øvelser i fonetik og grammatik i engelsk, fransk og tysk. Også denne undervisning blev afsluttet med prøver.

EKSAMINER

Følgende bestod den erhvervsøkonomiske eksamen
(Dagstudium):

Agersnap, Jens	g+
Andersen, Preben Leth	g+
Andersen, Torben Hauge	mg÷
Bang, Ole Flemming	mg÷
Barfred, Niels Georg	g+
Berggren, Jan Eigil	mg÷
Brix, Egon	g+
Dam-Hendriksen, Carl Ole	mg÷
Draskau, Ole	mg÷
Dyhrfeld-Rasmussen, Bent	g+
Eikeland, Sigmund	mg
Fink-Jensen, Ejnar	mg÷
Garred, Leif Gunnar	g+
Hammer-Pedersen, Kaj	mg÷
Holthug, Benth	g+
Houen, Leif Karl	mg÷
Jensen, Otto Valdemar Holm	mg+
Jørgensen, Johannes Børge	g+
Keller, Erik	mg÷
Larsen, Helge	mg÷
Legreid, Trygve	mg÷
Lundsgaard, Niels Erik	mg÷
Myhrholdt, Tove	g+
Olsen, Bendt Arne Agerliin	mg÷
Petersen, Frank Gerhard	mg÷
Pettersen, Per Arnt	g+
Philipson, Ole	g+
Preuthun, Leif	g+
Rathmann, Mogens	mg÷
Reef, Jørgen	g+
Roesen, Mox Svarrer	mg÷
Schjetne, Per	mg
Thalbitzer, Carl William	g+
Vorå, Rolv	mg÷

(Aftenstudium):

Andersen, Aage Høgh	mg÷
Christensen, Erik	g+
Hansen, Jens Carl	g+
Houmann, Oskar	mg+

Jacobsen, Knud	g+
Jendresen, Kai	g+
Jensen, Arne	mg÷
Jensen, Jørgen	mg
Johannesson, Ib Lennart	g+
Larsen, Alf	mg
Lillelund, Mogens	g+
Mikkelsen, Hans	g+
Olsen, Kaj E.	mg÷
Poppe-Petersen, Kaj	mg÷
Poppe-Petersen, Lilly	mg÷
Schrøder, Jørgen	g+

Følgende bestod diplomprøven:

Bankvæsen:

Christensen, Erik	mg÷
Dahl, Arne Theodor	g+
Hansen, Erik Henry	mg÷
Hansen, Peter Lausten	mg
Ingvordsen, Per Thorbjørn	mg÷
Lorenzen, Carl	mg
Pedersen, Willy Edgar Louis	g+
Petersen, Aage	g+

Forsikring:

Frederiksen, Jørgen Friser	g+
Georgsen, Per Anton	mg÷
Johansen, Ole Per	g+
Obelitz, Otto Harald Bredo	g+
Overgaard, Vagn Erik	mg÷

Regnskabsvæsen:

Andersen, Bent Erik René	g+
Andersen, Eigil Reinhold	mg
Arentoft, Bent	g+
Ballegaard, Ib Per	g+
Bøgh-Sørensen, Skjold	mg÷
Bønsdorff, Arne Valdemar	mg÷
Caspersen, Jørgen Gunnar	mg÷
Christensen, Arne Nymand	g+
Christensen, Torben Wilstrup	mg
Gilså, Henning	mg÷
Gommesen, Børge	g+

Halvorsen, Henning Sverre	mg÷
Hansen, Bjarne Niels	mg÷
Hansen, Kurt Peter	g+
Hansen, Villy Frederik	g+
Henrik, Erik Laulund	g+
Horsgård, Jørgen Flemming	mg÷
Jacobsen, Gunnar	g+
Jacobsen, Helge	g+
Jacobsen, Kurt Helmuth	mg÷
Jensen, Kaj Erik	mg÷
Jensen, Mogens Alfred	g+
Jensen, Per Roland	mg÷
Jørgensen, Aage	mg
Kajs, Ole Harry	mg÷
Klein, Alf	mg÷
Kraul, Leif Emanuel	g+
Larsen, Jens Paul	g+
Laursen, Børge Kærsgård	g+
Nielsen, Axel Johannes	g+
Nielsen, Erik	g+
Nielsen, Jørgen Bruun	mg
Olsen, Erik Kjeld	mg+
Pedersen, Axel	mg
Pedersen, Kaj Jørgen Hans	mg÷
Rabøl, Rasmus Jørgen	mg
Rasmussen, Kaj Werner	g+
Rühmann, Hans Diederichsen	g+
Rømyr, Ole Jakob	mg÷
Sterner, Frede	mg÷
Stoltenberg, Børge Helmer	g+
Storgaard, Olaf Lykke	mg
Svenningsen, Erik	g+
Sørensen, Jørgen Ernst	mg÷
Sørensen, Mogens Leth	g+
Therkildsen, Georg Tage Hamilton	mg÷
Trock-Jansen, Pelle	mg÷
Wahlgren, Børge Frederik	mg

Salgsorganisation og reklame:

Andersen, Frantz	g+
Andersen, Lars Peter Kassø	g+
Astrup-Sørensen, Hugo	mg÷
Bagger, Knud	g+

Bjørnholt, Per	mg
Boye, Svend Thorkil	mg
Erhardt, Bent	mg ÷
Eriksen, Poul	mg ÷
Larsen, Ole Henning	mg ÷
Lindholm, Ib Jens Knud	mg
Lundbye, Eyvind Johan	g+
Lutro, Henning	mg
Løwy, Heinz	mg ÷
Nielsen, Kurt Alf	g+
Riis, Hans Jørgen	g+
Sandvig, Helge Gunnar	mg
Sigsgaard, Karl Erik	g+
Ørnbo, Erik	g+

Udenrigshandel:

Christensen, Gunnar Damgaard	mg ÷
Christiansen, Robert	mg ÷
Dalgaard, Arne	mg ÷
Danielsen, Curt	mg
Guldmann, Hans	mg
Hansen, Johannes Holger	g+
Hansen, Mogens Flemming	g+
Helvard, Poul Wisenborg	mg
Kanstrup, Erik	mg ÷
Krausing, Helge Robert Torben	mg ÷
Lium, Jostein Eivind	mg ÷
Mortensen, Svein Edward	mg+
Munch, Ove Gunnar	g+
Nielsen, Hugo	g+
Nielsen, Torben	mg ÷
Pedersen, Erling Hermann	g+
Petersen, Mogens Folmer Kongstad	mg
Rode, Bent	mg ÷
Sarpebakken, Arne	mg ÷
Strunck, Uffe Johan Louis	mg
Sørensen, Willy Georg	mg
Wolf, Oskar Joachim Ludvig	mg ÷

Følgende bestod den tresproglige korrespondent-eksamen:

Abildstrøm, Jytte Laila Zabell	mg
Andersen, Gutta Snæbum	mg ÷
Arkil, Hanne Grethe	ug ÷

Backhausen, Margrethe Dalgas	mg ÷
Bertelsen, Anne-Marie Fries	g+
Bjerre, Mariane	mg
Brandt, Tove	mg
Böttern, Tove Birgitte	g+
Colding, Vibeke	mg+
Callsen, Gudrun Marie	mg
Date, Gurli	g+
Dirach, Margit	mg+
Due-Petersen, Lone	g+
Eggers, Birte Normann	mg
Eriksen, Asta Laura	mg ÷
Faurschou, Lillian Gittelsen	g+
Finnemann, Anne Marie	mg+
From, Anne-Lise	ug ÷
Gade, Helga	mg+
Graugaard, Hanne	mg
Green, Nanna Harriet	mg
Gregersen, Inge Neergaard	mg ÷
Haagentoft, Kirsten	mg
Hallberg, Ulla	mg
Hamburger, Brita	mg
Hansen, Else Marie	mg ÷
Hansen, Jytte Wilhelm	mg ÷
Hansen, Ulla Zenia	mg ÷
Hermansen, Karen	mg
Hoffmeyer, Inge	mg
Holstebro, Inger Dagmar	g+
Jensen, Agnes Mette Schultz	mg
Jensen, Erik Gunner	mg ÷
Jensen, Jonna Herrig	mg ÷
Jensen, Jørgen	mg ÷
Jensen, Ulla	mg ÷
Jeppesen, Birgithe Walsted	mg ÷
Jerl-Jensen, Gerda Johanne	g+
Joensen, Karen Margrethe	g+
Jørgensen, Bonny Åse	mg+
Kjærgaard, Karen	mg ÷
Knudsen, Bente	mg
Knudsen, Birthe Lis	g+
Knudsen, Gretha Gunhild	mg+
Kristensen, Inger Margrete Frisgaard	mg
Krogh, Anne Lise Nielsen	mg ÷

Madsen, Annelise Bjørn	ug ÷
Madsen, Birthe Sick	g +
Mikkelsen, Annemarie Højgaard	mg +
Mogensen, Marie-Louise	ug ÷
Mollerup, Elsebeth	mg
Mortensen, Johanna Karolina	mg ÷
Mourier, Ellen-Elisabeth	mg
Mygind, Marie Helene	mg
Møller, Inga	mg
Nielsen, Birthe	mg
Nielsen, Inge Ravn	mg +
Nissen, Inge	mg
Nyborg, Grethe Bodil	mg ÷
Nørgaard, Gitta Iversen	mg ÷
Olsen, Birgit Karin	mg +
Olsen, Elin Wichmann	mg ÷
Pedersen, Agnes Plauborg	mg
Penter, Ulla	mg
Peteresn, Bente Solveig	g +
Petersen, Jytte Vibeke Bentsen	mg
Petersen, Kirsten	mg
Petersen, Lene Maria	mg
Rasmussen, Birgit	mg +
Rasmussen, Erna Marie	mg
Schmidt, Bodil Marie	mg ÷
Schmidt, Ilse Elisabeth	mg +
Schmidt, Solveig Frøsig	mg +
Stjerngreen, Aase	g +
Svenningsen, Kirsten-Elisabeth	mg ÷
Sørensen, Inge Lise	mg
Tholle, Wanda	mg ÷
Thomassen, Lis Merete	mg +
Troedsson, Alice	mg
Tullberg, Lis	mg
Valentin, Lillian	mg
Wedell-Wedellsborg, Inge	mg ÷
Veileborg, Birgit	mg
Winther-Hansen, Birgit	mg
Wium, Marianne	mg +

Følgende bestod den eensproglige korrespondenteks-
a men:

Engelsk:

Aastrup, Lise	mg
Amonsens, Addy Amon	mg

Andersen, Henny	mg÷
Aunsborg, Anne-Lise	mg÷
Behrendt, Inga	mg÷
Christensen, Dan	mg+
Christensen, Ida Emborg	mg+
Enghausen, Rudy Lizzie	mg÷
Eriksen, Grete Johanne	mg÷
Ersking, Hans Siemen	mg
Flygaard, Kirsten	mg÷
Fossing, Jørgen	mg
Frederiksen, Grete	mg÷
Friis-Jensen, Grete	mg÷
Gregersen, John Girotti	mg÷
Gregersen, Kirsten	mg÷
Groos-Nielsen, Kirsten	mg÷
Haahr, Merry Elisabeth	mg
Hall, Hanne-Merete	mg÷
Hansen, Anne-Lise	mg÷
Hansen, Helene Grethe	mg+
Jarfeldt, Flemming	mg÷
Jensen, Else	mg÷
Jensen, Grethe	mg
Jensen, Kirsten Inge	mg÷
Jensen, Leif Harry	mg+
Jessen, Dagmar Tange	mg÷
Jørgensen, Gunnar Aaberg	mg+
Jørgensen, Kirsten	mg
Kirkeby-Jørgensen, Lilian Jytte	mg
Kisbye, Inger Agnethe	mg
Kristoffersen, Bodil	mg÷
Larsen, Birgit	mg+
Larsen, Hanne Toftegaard	mg÷
Larsson, Henny	mg
Laugsgaard, Grethe	mg
Levinsen, Erik	mg
Lund, Niels	mg
Løkkegaard-Pedersen, Hanne Ellinor	mg÷
Michaelsen, Anna-Lise	mg÷
Mogensbjerg, Elise	mg+
Mogensen, Jens Hagbarth	mg+
Mortensen, Svend Aage	mg
Nielsen, Birgit Ruth	mg÷
Nielsen, Britta	mg

Nielsen, Inge Kjærsgaard	mg
Nielsen, Lis Harriet	mg
Opager, Annie	mg ÷
Pedersen, Birte Evelyn	mg +
Petersen, Johan Irgang	mg ÷
Rasmussen, Astrid Margrethe	mg ÷
Schmidt, Arne August	mg
Simonsen, Annelise Simony	mg
Stautz, Agnete	mg
Stokholm, Birgitte	mg +
Stryhn, Torben	mg +
Søderholm, Inge Marie	mg +
Tesch, Axel Ungermann	mg
Thylander, Esther	mg
Toftlund, Birte	mg ÷
Tylvad, Anne Clausager	mg ÷
Valentiner, Herman	ug ÷
Walter, Ib	mg ÷
Wang, Gerda	ug ÷
Vesterli, Svend	mg
Wiche, Kirsten Olga	mg +
Vilborg, Svend Aage	mg +
Vrangstrup, Palle	mg +

Fransk:

Carlsen, Inger Marie	mg ÷
Engelstoft, Mette Marie	mg
Følsborg-Andersen, Erik	mg ÷
Hafstrøm, Grethe	mg ÷
Hansen, Inger-Lise Hjorth	mg ÷
Jørgensen, Knud Sylvest	ug ÷
Marquard, Flemming	mg +
Moltved, Børge	mg +
Nielsen, Lisa Steen	mg +
Rølle, Bent	mg
Westergaard, Ingrid	mg ÷
Viskum, Folmer	mg +

Spansk:

Alano, Synnøve	mg +
Hjelme, Johan	mg ÷
Larsen, Aage Juul	mg ÷
Larsen, Peter Borre	mg ÷

Nielsen, Edith Mary	mg ÷
Nielsen, Else Folmer	mg
Petersen, Poul Jørgen	mg

Tysk:

Astrupgaard, Svend Astrup	mg
Beck, Rita Gertrud Clara Gerda	mg
Bille, Elfe Annelise	mg ÷
Biørn, Ruth	mg ÷
Brems-Pedersen, Ellen	mg
Christiansen, Lillian Maria	mg +
Framvig, Helmuth	mg ÷
Friis, Inge	mg +
Gantriis, Else Feldborg	mg ÷
Hansen, Knud Henning	mg
Helligsøe, Ulla	mg
Jensen, Aksel Steffen	mg +
Jensen, Erik Stub	mg ÷
Jensen, Ib Henning	mg +
Johnsen, Inger	mg ÷
Jørgensen, Bent Johannes Preben	mg
Jørgensen, Ebba	mg +
Jørgensen, Gudrun	mg
Kegel, Poul	mg ÷
Konradsen, Birthe Viold Karen Palm	mg
Lohse, Kirsten	ug ÷
Lunkewitz, Rita Emilie	mg ÷
Lykkegaard, Kirsten	mg ÷
Mikkelsen, Henry Erik	mg ÷
Mortensen, Svend Erik	mg +
Olsen, Ellen Birgit	mg
Petersen, Jørgen Klint	mg
Poulsen, Mette Marie	mg ÷
Rasmussen, Grethe	mg
Seifert, Helge	mg ÷
Staalhøj, Poul Arly	mg ÷
Sundebo, Annemarie	ug ÷
Vikkelsøe-Jensen, Inger Klara	ug ÷

Følgende bestod prøven i portugisisk:

Andersen, Allan	mg
Christoffersen, Magda	mg
Sonne, Harding	g +

Spanskprøven:

Bering, Terkel	g+
Binder, Poul	mg÷
Bondo, Ulla Ingrid	mg+
Christensen, Kirsten Bodil Rønn	ug÷
Christensen, Ruth Marie	mg+
Corneliussen, Henning Lund	g+
Devantier, Jytte	mg
Fontenay, Etienne le Sage de	g+
Gülfeldt, Paula Elisabeth	mg÷
Henstrup-Hansen, Edith	mg÷
Husby, Bent	mg÷
Jensen, Elin Margrethe Koue	g+
Jørgensen, Poul	ug÷
Musaeus, Henri	mg
Pedersen, Werner	mg+
Rasmussen, Gerhard	g+
Rasmussen, Paul Kaufmann	mg
Sørensen, Poula Sejr	mg+

Eksaminer afholdt af handelsministeriet.

Revisoreksamen:

Ved den teoretiske del af revisoreksamen (afholdt i foråret 1955) bestod følgende, der i forvejen havde diplomprøven i regnskabsvæsen, prøven i revisionsteknik:

Henning A. Andersen
 Arne A. Bratholm
 Hans H. Boysen
 Jan G. Bruun
 Ove Carlsen
 Bent Christensen
 Børge H. Fradsen
 Otto Guldberg
 Tage F. Göth
 Laurids Hansen
 Tage Jacobsen
 Preben B. Jensen
 Bent A. Jørgensen
 Ivar K. Nielsen
 Svend Aa. Nielsen
 Ejnar B. Olsen
 Carl Olsen

Peter Pitters
 Ole Rathje
 Henning Sørensen
 Orla Sørensen
 Helge Thorshøj

Den praktiske del af prøven for statsautoriserede revisorer (afholdt i 1954/55) blev bestået af følgende, der i forvejen havde diplomprøven i regnskabsvæsen:

Jens Bang-Nielsen
 Peter Brandt
 Palle Dyre
 Erik B. Frederiksen
 Jens B. Lauritsen
 Gunnar Rasmussen
 Robert Skaadrup
 Gunnar Søe
 Einar Wanting
 Vagn V. Wessel
 Harald Wormslev

Translatøksamen blev i 1955 bestået af følgende:

<i>Engelsk:</i>	Hovedkarakter.
	Points:
Sven Andersen	56
Else Holmgaard	68
Gunnar Rasmussen Juul	60

LITTERÆRE ARBEJDER

AF HANDELSHØJSKOLENS LÆRERE AUGUST 1954—JULI 1955

(Af skolebøger medtages kun 1. udgave. Periodiske udgivelser medtages kun første gang. HHHI betyder: Hages håndbog for handel og industri. 7. udgave. Red. af Per Boesen og Knud Larsen. Kbh. 1954. Bd. 1—2).

Professorer.

Andersen, P. Nyboe, dr. oecon.

Penge, valuta og konjunkturer (i: HHHI bd. 2, s. 263—327) (s. m. H. Schlebaum Larsen).

Aktuelle problemer i dansk toldpolitik (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1954, nr. 105/06, s. 98—122).

Hansen, Palle

Salgsprissystemet (i: Rationelt textilsalg. Beretning fra en studierejse i U.S.A. 1953. Kbh. 1954, s. 166—80).

Regnskabsvæsen (i: HHHI bd. 1, s. 125—341).

Virksomhedens revisionsproblemer (i: HHHI bd. 2, s. 78—125).

Bör redovisningspraxis sträva mot ett annat vinstbegrepp? (Affärsökonomi 1954, nr. 12, s. 765—66, 783—84, nr. 14, s. 907—09, nr. 20, s. 1396, 1407—08).

Kan revisor stå inde for formueopgørelse og overskudsberegning? (Affärsökonomisk revy 1954, nr. 4, s. 97—100).

Kjær-Hansen, Max, dr.

Øl og sodavand på det danske marked. Kbh. 1955. 104 s.

Avissalget i København. Kbh. 1955. 96 s.

Omlægninger inden for specialstudiet i salgsorganisation og reklame (Det danske marked 1954, s. 159—63).

Er selvbetjeningsbutikkerne en misforståelse? (sammesteds 1955, s. 65—73).

Docenter.

Aagesen, Aage, dr. phil.

Negerproblemet i U.S.A. 2. opl. Kbh. 1955. 4 s.

Sverige (1954) og Finland (1955) (i: C. Burky m. fl.: Vor klode. Bd. 2, s. 37—78).

J. P. Trap: Danmark. 5. udg. Sorø amt, 1954, og Præstø amt, 1955, afsnittene: Kulturgeografi og geografisk indledning til byerne samt befolkningsfordeling.

Buenos Aires. En bygeografisk orientering (Geografisk tidsskrift 1954, 23 s.).

Det japanske folkeelement i Brasilien (Kulturgeografi 1955, nr. 37, s. 1—8).

Alkjær, Ejler

The market for photographic articles in Denmark. Publ. by the Danish national committee of the IIC. Kbh. 1955. 32 s.

Frivillige kæder i dansk varedistribution (Bedriftsøkonomen 1955, nr. 2, s. 77—83).

Der »Market Handbook Plan« der Internationalen Handelskammer (Jahrbuch der Absatz- und Verbrauchsforschung 1955. Nürnberg 1955, s. 196—203).

Marktforschung im Dienste erfolgreicher Werbung (Werbung 1955, nr. 2, s. 78—83).

En strukturændring på det danske marked (Aalborg stiftstidende og Aarhus stiftstidende 14. april 1955).

Høybye, Poul, dr. phil.

Nøgle til fremmedordbogen. Kbh. 1954. 118 s.

Six contes du poète danois Hans Christian Andersen. Kbh. 1955. 72 s. (Oversat s. m. J.-J. Gateau).

På opdagelsesrejse i H. C. Andersens papirer (i: H. C. Andersen, mennesket og digteren. Odense 1955, s. 352—67).

Anmeldelse af Knud Tøgeby: Mode, aspect et temps en espagnol (i: Studia neophilologica, vol. 27, no. 1, 1955, s. 139—41).

Winding, Poul, cand. polit.

Sociallovgivningen (i: Borger i Danmark. 3. udg. Kbh. 1955, s. 87—109).

Den økonomiske situation og realkreditinstitutionerne (Kredit- og hypotekforeningsfunktionærernes medlemsblad, nov. 1954, s. 9—15).

L e k t o r e r.

Agersnap, Torben, cand. oecon.

Analyse af gruppekontakter (Det danske marked 1954, nr. 3, s. 145—58).

Tidsanalyser af personaktivitet (sammesteds 1954, nr. 4, s. 209—25).
Befolkningsgruppernes dagsinddeling (sammesteds 1955, nr. 1, s. 16—34).

Bibliography on Th. Geiger (Acta sociologica, vol. 1, fasc. 1, 1955, s. 80—84).

Bay, Paul, cand. mag.

Modern British and American short stories. Kbh. 1955. 155 s. (s. m. K. Gram Andersen).

Boesen, Per, bibliotekar, cand. polit.

Investering (i: HHHI bd. 1, s. 109—24).

Virksomhedens interne organisation (i: HHHI bd. 1, s. 627—778) (s. m. Viggo H. Villadsen).

Red. af HHHI (s. m. Knud Larsen).

Fog, Bjarke, cand. polit.

Omkostninger og prisfastsættelse (i: HHHI bd. 1, s. 342—404).

Langkjær, Asger, mag. art.

Hvad er behov? Et forsøg på en konsekvent begrebsudformning (Handelsvidenskabeligt tidsskrift 1954, nr. 105/06, s. 152—72).

Normer og behov. Normer i utraditionel betydning (Erhvervsøkonomisk tidsskrift 1955, nr. 2, s. 102—21).

Loff, O., cand. merc.

Kontrakter. 3. udg. Kbh. 1955. 77 dupl. bl.

Kompendium i bogføring. Kbh. 1954—55. 73 dupl. bl. (s. m. J. J. Lund).

Indenrigs- og udenrigshandel (i: HHHI bd. 1, s. 506—626).

Dobbelt bogholderi (i: Henry Thejls (red.): Bogtrykkerbogen. Hft. 3. Kbh. 1955. 18 bl.

Kædesystemer i detailhandelen (Bedriftsøkonomen 1955, nr. 3, s. 129—31, 134—36).

Møller, Kristian, direktør, cand. polit.

Veile Bank gennem Hundrede Aar. Vejle 1954. 144 s.

Diskonto- og Laanebanken i Maribo (Maribo Bank) 1854—1954. Maribo 1954. 103 s.

Virksomhedens bankproblemer (i: HHHI bd. 2, s. 1—43).

Tolddiskussionen i Danmark (Økonomisk revy 1954, nr. 3, s. 194—99).

Problemer omkring Danmarks betalingsbalance (sammesteds 1955, nr. 4, s. 183—92).

Stangerup, Hakon, dr. phil.

Amerika og kulturen. Kbh. 1954. 123 s.

Kulturhistoriske tekster. Bd. 2. Kbh. 1955. 133 s.

Sagø og fremtidsland. Kbh. 1955. 51 s.

Cultural activities (i: About Denmark. Kbh. 1955, s. 46—58).

Vibæk, Jens, vicedirektør, cand. mag.

Erhvervsøkonomisk uddannelse (i: HHHI bd. 2, s. 684—96).

Assistenten og lærere.

Gredal, Karen, cand. polit.

Er kvalitet et entydigt begreb? (Det danske marked 1954, s. 164—71).

Om sociale motiver til vareefterspørgselen (sammesteds 1954, s. 193—208).

Emballagen vurderet fra et forbrugersynspunkt (»Børsen« 18. novbr. 1954).

Hansen, Knud, cand. polit.

De kundepåvirkende handlingsparametre (Det danske marked 1955, nr. 2, s. 82—94).

Kjær-Hansen, Ulf, mag. art.

Den kommercielle nytårspublikation (Det danske marked 1954, nr. 4, s. 226—34).

Oversættelser:

Linton Andrews: Englands presseråd. Kbh. 1955. 72 s.

Afsnit af Adam Smith, Immanuel Kant, Edmund Burke, F. R. Chateaubriand, J. G. Fichte, Herbert Spencer, Émile Zola, Friedrich Nietzsche og Sigmund Freud i Hakon Stangerup: Kulturhistoriske tekster bd. 2, s. 9—23, 30—31, 34—36, 44—47, 93—99 og 115—119.

Lando, Ole, dommerfuldmægtig, cand. jur.

Om anvendelse af fremmed ret i forsikringsforhold (Nordisk forsikringstidsskrift 1955, s. 107—19).

Larsen, Osvald, direktør, cand. mag.

Vanskelige ord i dansk. Minimumsfordringer i dansk diktat ved handelsmedhjælpereksamen. Kolding 1955. 48 s.

Uddannelse til handelen (Undervisningslære for handelsskolen. 2. udg. Red. af Osvald Larsen. Kolding 1955, s. 9—47).

Almindelig undervisningslære (didaktik) (sammesteds s. 48—99).

Lemche, Karsten, beregner, cand. polit.

17 års skadesforsikringsvirksomhed (i: Forsikringsrådet 1904—1954. Kbh. 1954, s. 77—99).

Møller, Mogens Eggert, sekretær, cand. jur.

Skattefradragsretten i dansk lovgivning (Ugeskrift for retsvæsen 1955 B, s. 49—60).

Olsen, Eivind, hovedbogholder H.D.

Kontormaskiner (i: HHHI bd. 2, s. 514—602).

Pedersen, Chr., inspektør, cand. mag.

Karaktergivning. En redegørelse for det ved de danske statsanerkendte handelsskoler benyttede karaktergivningssystem (i: Finn Kaurel og Osvald Larsen (red.): *Handelsundervisningen i Norden*. Bd. 1. Kolding 1953, s. 118—25).

Tysk (i: Osvald Larsen (red.): *Undervisningslære for handelsskolen*. 2. udg. Kolding 1955, s. 290—310).

Maskinskrivning (sammesteds s. 325—42).

Rasmussen, Arne, ekon. dr.

Pristeori eller parameterteori. Kbh. 1955. 256 s.

Konsumentenheten — et praktisk begreb (Det danske marked 1954, s. 129—44).

Husmoderundersøgelsen — et beklageligt misgreb (sammesteds 1955, s. 95—103).

Rasmussen, Knud, cand. oecon.

Lidt om tidsforløbets betydning for omkostningerne (Erhvervsøkonomisk tidsskrift 1955, nr. 1, s. 26—38).

Rasmussen, P. Nørregaard, cand. oecon.

Input-output modellens anvendelsesmuligheder (Nationaløkonomisk tidsskrift 1954, nr. 3/4, s. 95—116).

Nogle udvidelser af input-output modellen (sammesteds 1954, nr. 5/6, s. 213—25).

Økonomisk vækst (sammesteds 1955, nr. 1/2, s. 34—52).

Om analysen af konjunkturspredningen fra udlandet (Økonomisk tidsskrift 1955, nr. 2, s. 125—37).

Sørensen, Carl E., cand. oecon.

Nationalbanken og kreditforsyningen - Rentens bestemmelse og (s. m. V. Andreassen) Bankerne og samfundet (i: Bankerne og samfundet. Udg. af De danske provinsbankers forening. Kbh. 1955, s. 156—97, 219—44).

Toke, Egil, forstander, translator

Dansk-engelsk handelsordbog. Kbh. 1955. 123 s. (s. m. Aage Jacobsen). Brev til Insurance Society, New York, om forsikringsundervisningen i Danmark, trykt i selskabets News letter no. 131, Jan. 1955.

